

APR 4 1966

VIENYBĖ

1886 - 80th ANNIVERSARY YEAR - 1966

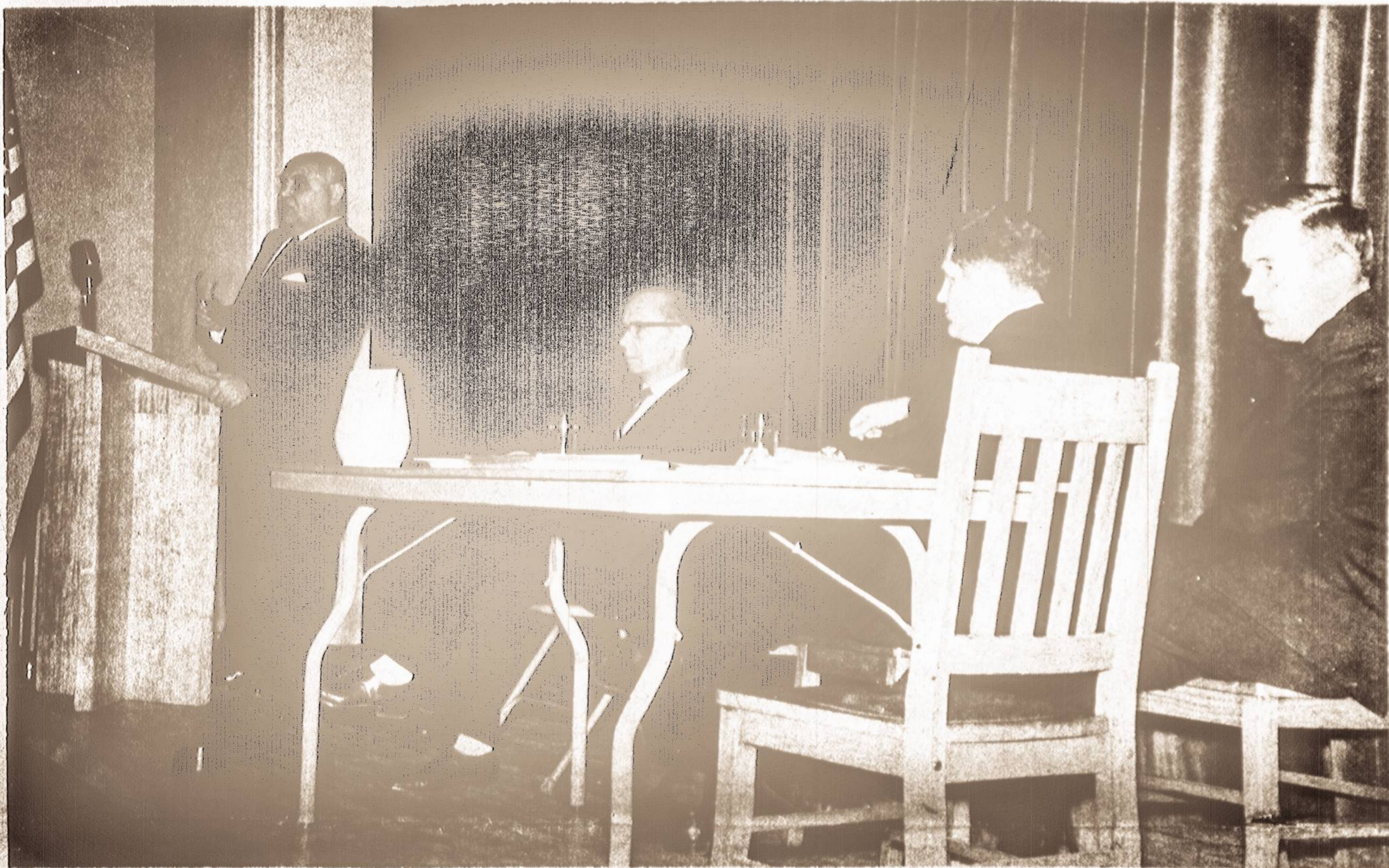
80 M. 10 N.

192 Highland Boulevard
Brooklyn, N. Y. 11207

1966 M. KOVO (MARCH) 24 D.

Telefonas:
APllegate 7-7257

KAINA 20 C.

UŽ SANTYKIAVIMĄ. - Simpoziume dėl santykiavimo su Lietuva kalba prof. G. Galva. Priekyje, dešinėje, sėdi dr. Z. Rekašius, toliau dr. T. Remeikis ir A. Gečas. Diskusijos buvo suorganizuotos LB apylinkės valdybos iniciatyva kovo 19 d. Chicagoje.

V. Zalatoriaus nuotrauka

RAŠO:

Girnakalis

DISKUSIJOS: SANTYKIAI SU TĖVYNE!

S. m. kovo 19 d. vakare Chicagoje Jaunimo Centre LB Gage Park apylinkės valdyba surengė diskusijas santykių su tėvyne palaikymo klausimu. Rengimo nuopelnai priklauso pirm. St. Gečui ir kult. reik. vadovui Tėvui J. Kubiliui, SJ. Susirinko apie šimtas žmonių. Kalbėjo G. Galva, T. Remeikis, Z. Rekašius ir pabaigoje prel. M. Krupavičius. Buvo atsakinėjama ir į klausytojų raštu pateiktus klausimus.

G. Galva pagal svarbumą sustatė šitokia eile dabarties lietuvių uždavinius: 1. -- išlikti kuo mažiausiai fiziškai sužalotiems (nenuauti įvairiomis formomis), 2. -- ginti tautos dvasinį savaimingumą (tautinio dvasios savaimingumo netekus, nebūtų prasmės siekti kitų uždavinių atlikimo), 3. -- ginti etnografinės žemės (lietuvių valstybė turi remtis lietuviškais etnografiniais plotais), 4. -- kovoti dėl politinės nepriklausomybės, 5. -- pasauliui pristatyti ir ginti lietuvių tautą (mūsų tauta ir jos reikalai reikalingi nuolatinio populiarinimo kitų tautų tarpe.)

G. Galva taip pat pateikė patikimos medžiagos apie bolševikų tikslus bei uždavinius ir nustatė, kad lietuvių tautiniai ir bolševikų tikslai

yra visiškai skirtingi, vieni kitiems daug kur net prieštaringi. Iš čia jau išvada: mūsų išsivijos su bolševikais jokio bendradarbiavimo negali būti. Tačiau išsivijos su tautos kamieniu tarpusavy turi būti siekiama bendradarbiavimo. Net ir mūsų išsivijų su visa lietuvių tauta idėjinis bendrumas, uždavinių supra-

timas ir tikslų siekimas tėra galimi, pažįstant vieni kitų -- tautos ir išsivijos -- gyvenimą ir nuotaikas. Iš kitos pusės -- turime suprasti ir tą santykį, kuriame šiandien yra tautos kamienas su bolševikais. Iš čia išvada: nuo šių klausimų sprendimo ne tik negalime atsisakyti, bet turime labai sunkų ir sudė-

tingą uždavinį esamose sąlygose surasti tokių sprendimų, kad galėtume atlikti savo tautines pareigas. Viena iš mūsų pareigų: kaip ir kitose gyvenimo srityse, turėti planą ir numatyti jo įvykdymo galimybes. Kol kas mūsų tarpe gausūs nuomonių reiškimai teparodo pasidavimą nuotai- koms, o taip pat ir nesiorien-

tavimą bei pasimetimą.

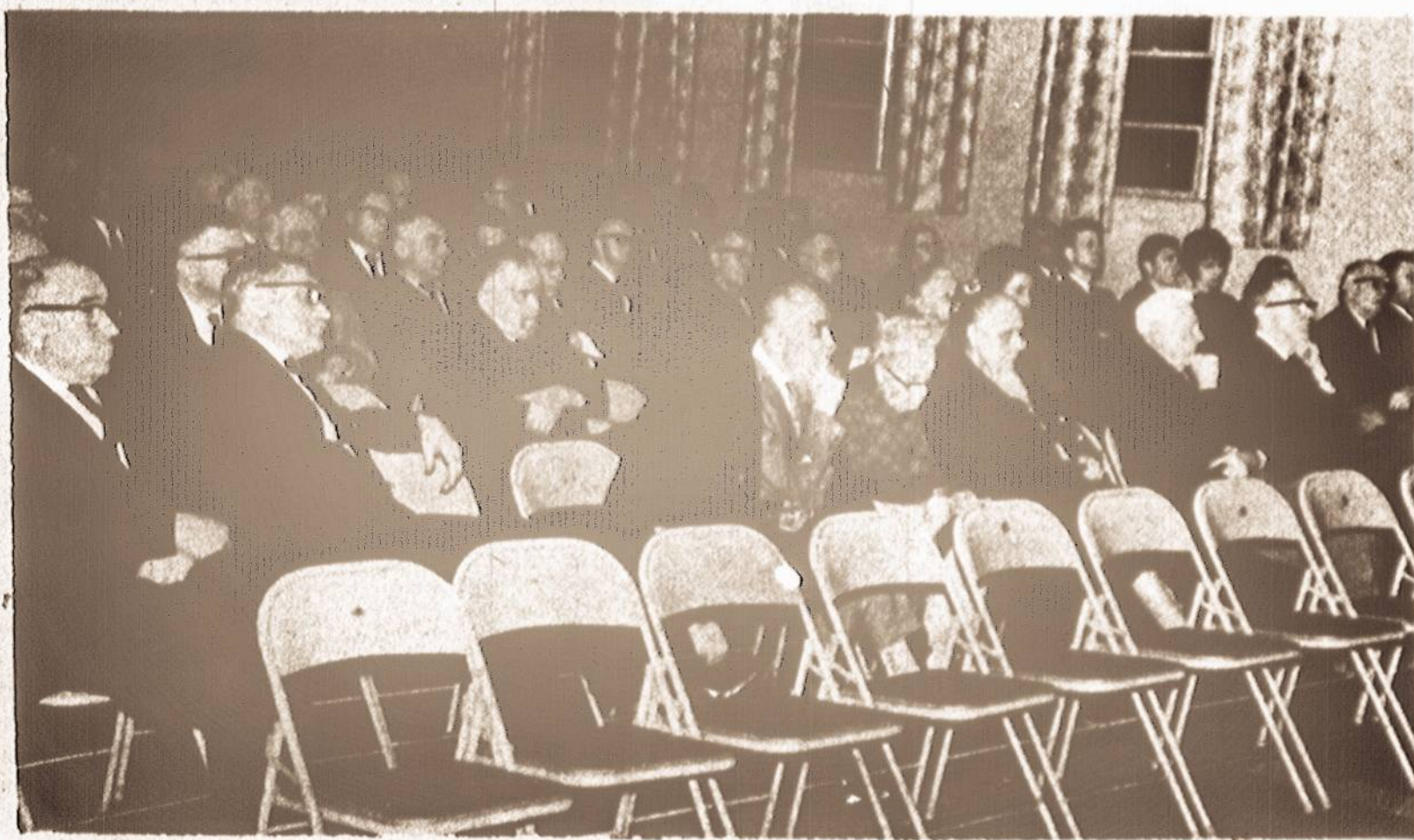
T. Remeikis su Z. Rekašium iš esmės pritarė G. Galvos pagrindinėms išvadoms ir jas įdomiomis formomis gausiai papildė.

Buvo pareikšta įsidėmėtinų minčių, kaip štai --

Yra klaida visas gyvenimo sritis, ypač kultūrinį gyvenimą, subordinuoti politikai ir politinei veiklai teikti pirmenybę. Praeity Lietuva turėjo didelių laimėjimų, buvo sukūrusi didelę ir galingą imperiją. Bet politiniai laimėjimai vos nepražudė lietuvių tautos. Be savitos tautinės kultūros politiniai laimėjimai nėra prasmingi, o tuo labiau nėra prasminga politinei veiklai susibordinuoti dabar.

Yra klaida lietuvišką politiką remti Vakarų galybių LTSR nepripažinimu. Vakarų galybės turi savo tikslų ir išskaičiavimų. Šiuo metu Baltijos kraštų nepripažinimas JAV daug pigiau kainuoja, kaip daugelio kitų kraštų pripažinimas ir visokeriopa parama bei tuose kraštuose propaganda. Mūsų politinės veiklos bazė turi būti sava ir pastovi, nuo jokių kitų galybių išrokavimų nepriklausoma. S. m. sausio 22-23 veiksnių nutarimai Clevelande yra labai silpni ir neapgalvoti, blogai pagrįsti.

Tęsiama 6 psl.

Dalis publikos simpoziume dėl santykiavimo su Lietuva.

V. Zalatoriaus nuotrauka

"AGONIJA"

J. KIZNIS

Tęsinys iš pr. numerio

Sovietų komisarijų pirmininkas reikalavo sudaryti naują Lietuvos vyriausybę, palankesnę Sovietų Sąjungai ir priimtina jai. Tada bus tiksliai vykdomi Lietuvos įsipareigojimai Sovietų Sąjungai.

Lakdydamas Molotovo pasiūlymą tik pasitarimo objektu, tik pageldavimu, ne diktatu, ne pasikėsniu į Lietuvos suverenumą, Merkys pasiklausė:

-- Kada mes galėsime susitikti sekančiam posėdžiui?

Pajutęs, kad Merkys sukaltamas ar nesuigaudo reikale, dėl kurio jis laukė griežčiausio protesto, nes tai buvo kišimasis į Lietuvos vidaus reikalus, atgaudamas savo grubųjį sarkasmą, Molotovas tuoj atsakė:

-- Tai priklauso nuo jūsų, pone ministeri." (39-40 p.)

Šis epizodas iš Merkio pasitarimų Maskvoje būdingas visai Smetonos vyriausybės laikyusiai konflikte su rusais. Ministras pirmininkas, vietoj grįžęs į Kauną užliarimuoti vyriausybę tinkamai akcijai, bindzinėjo po Maskvą beveik visą savaitę, galšindamas brangų laiką.

Kremliui atmetus Raštikio kandidatūrą, Lietuvos vyriausybės pasiūlytą, naujam ministerių kabinetui sudaryti, Merkys nebepajėgė slėpti dėsimo politikos fiasco ir ėmė vaidinti lyg niekuo dėta. Autorius apibūdina Merkio laikyseną kaip dvi veidžio išsukinėjimą: "Perblokštas Merkys tebebuvo

prezidentūroje. Dabar jokai bojoj ir elgesy reiškesi pastangos nevaiddinti jokio valdymens besirutuliojančiuose įvykiuose, tarytum nuo šios minutės jis laikytų save kitos valstybės valdinu ir tolesnes pastangas veikti laikytų nusikaltimu sovietinei imperijai". (232 p.).

Lietuvos kariai iškilmių metu prie Nežinomo Kareivio kapo Kaune nepriklausomybės laikais. Liūdna betgi, kad tie šaunūs Lietuvos kariai negalėjo nė vieno šūvio paleisti prieš Lietuvos okupantą, bent simboliškai gindami savo tėvynės laisvę...

Nuo Urbšio telegramos, kuria buvo pranešta, kad Raštikis Maskvai neprilimtinas. Merkio pastangos apsiribojo prikalbinėjimu Smetonos ir generolo Skučo nebėgti iš Lietuvos, nes viskas pasibaigia palankiai Lietuvai. Dėl Skučo likimo pats

Smetona -- labai rūpinosi ir jaudinosi.

Merkio vaidmuo "Agonija" nėra visai aiškus; kartais skaitytojui susidaro įspūdis, kad ministras pirmininkas turėjo paslėptą rūpestį, kaip ko sklandžiau perduoti Liet. Sov. Sąjungai. Ar

to Merkys sąmoningai siekė -- lieka neaišku? Gal dėl to Gliuda ir pavadino "Agonija" romanu, nes toks Smetonos administracijos viršūnių nerūpestingumas, visiškas atsakomybės neįjautimas galimas tik fantazijoje, o ne politinėje tikrovėje.

Artėjančios katastrofos tvalke Smetona vaizduojamas rūpestingiau negu jo bendradarbiai. Jis daugiau kalba apie valstybės likimą, tautai artėjančias sunkias dienas, bet nieko nesugeba nuveikti ne tik valstybei apginti, bet nesuvokia nei skubančių įvykių esmės, nei jų funkcijos lietuvų tautai.

Prisimena Valstybės Saugumo Tarybą ir tai, kad ji svarsčiusi, kas darytina, jei Lietuvai grėstų pavojus netekti nepriklausomybės. Bet tuo viskas ir baigiasi. Privachuose pokalbiuose ar ministrų tarybos posėdžiuose Smetonos siūlymas ar reikalavimas priešintis rusam atrodo tik poza, nes būtų jau visiškai nesuprantama, jei vyriausias ginkluotų pajėgų viršininkas nereikalautų net priešintis svetimos valstybės invazijai. Tačiau niekas priešintis nestruošė; kariuomenės vadai pranešė, kad kariuomenė karui neparuošta.

Ir Smetona paskutinėm dienom, net valandom prieš pabėgimą ne tiek rūpinosi krašto gynyba, kiek išvengimu koalicinio kabineto, siūlydamas vieningos valios vyriausybę, kurią turėtų išreikšti vien iš tautininkų sudarytas ministerių kabinetas, visai pamiršdamas, kad su vieningos valios vyriausybe per trylika metų tegebėjo išsilaikyti prezidento poste. Sakoma, kad gabaus vado pirmutinė žymė tai mokėjimas pasirinkti tinkamus, sumanius bendradarbius; Smetona daugumoj pasirinkdavo pataikūnus. Tokiu būdu jis save apgauldinėjo. Pataikūnų nuolankumas ir paklusnumas Smetonai reiškę vieningos valios funkciją. Vado iliuziją jam sukeldavo paslaugi, elegantiška aplinka, reišktanti pa-

garbą, kartais gal ir nuoširdžią.

1940 m. antaninėse, beveik invazijos išvakarėse, buvo atšvestos teatre pilna tvarka ir pompa, lyg ramiausiu laiku. Tai, turbūt, buvo daroma, kad nepajustų visuomenė, jog artėja pavojus, kad nepabusų jos savisaugos instinktas. Smetonai buvo reikalingas platesnis kontaktas su visuomene ir tam tikslui išnaudavo įvairias progas.

Stal vardinės teatre "teatre Prezidentas iš karto buvo panarintas į iškilmių pompą. Foje patalpoje, sujungtoje su Prezidento lože, jau buvo daug žmonių. Tai buvo spalvingai ryškūs savo žalia uniforma su baltais akselbantais jaunlietuvių vadai, keli ministrai (Šakenis, Merkys), keli žurnalistai (Lietuvos Aido ir Eltos žmonės), Sveikintimų šiltumas, nuoširdi pagarba vadui, susidariusios aplinkos elegantiškumas (visad mielas Prezidentui), aktų, balsų, veidų žaismo kaleidoskopas -- visa tai buvo sistemingai ir atkakliai puoselėjama ilgus metus. Vis tai susikonsolidavo į išorėje puiklą ir viduje vieningą visuomenės dalį, nuolat supančią Prezidentą tokiomis progomis, kuri veikė jį raminančiai, kaip malonios muzikos bangos."

Elegancija, kaip išraiška laisvumo lengvu, tiksliu judesiu, plaukianti iš vidinio susiteikimo, lydima lakios, stilingos minties -- kiekvienam yra patraukli ir maloni. Valzdas iš teatro foje suprantamas teatre, bet nieko nesako apie Smetonos ryšį su plačiąja visuomene, kurio beveik visiškas nebuvimas pavojaus valandom išryškėjo retai sutinkamu abuoju savo kraštui.

"Agonija" kalba ir apie Smetonos suvokimą savo funkcijos lietuvų tautoje. Grįždamas iš teatro po vardinų iškilmių, jis galvojo, "kad jo pradėtojo judėjimo esmė atitinka Platono funkcij-

Tęsiama 10 psl.

VELYKOMS

IR KITOMIS PROGOMIS --
TIKRASIS IMPORTUOTAS

LENKIŠKAS KUMPIS

VISUOMET PARUOŠTAS PATEIKTI STALUI
- KARŠTAS AR ŠALTAS

Dvi garsios firmos

KRAKUS ir ATALANTA

užsitarnavo šį pažymėjimą

KOKYBĖS SIMBOLIS

gaunamas nuo 2 iki
12 svarų skardinėse.

Filmo scenarijaus autorius ir režisierius
Vytautas Žalakevičius.

Vyriausias filmo operatorius
J. Gričius.

LIETUVIŲ MENINIS FILMAS LAIMĖJO GINTARO PRIZĄ

Vilniuje kovo 19 d. pasibaigė visą savaitę užtrukęs šeštasis tarprespublikinis filmų festivalis. Dalyvavo Lietuva, Latvija, Estija, Gudija ir Moldavija. Visą savaitę buvo demonstruojami geriausi meniniai, dokumentiniai ir televizijos filmai.

Pirmoji vieta ir pereinama prizas "Didysis gintaras" meninių filmų juri komisijos nutarimu, paskirtas lietuviškam filmui "Niekas nenorėjo mirti." To filmo scenarijaus autorius ir režisierius Vytautas Žalakevičius, operatorius Jonas Gričius.

Žalakevičius taip pat laimėjo Sov. Sąjungos kinema-

tografijos darbuotojų sąjungos diplomą už geriausią scenarijų, o garso operatorius P. Lipeika už savo darbą filme "Eglė žalčių karalienė."

Dokumentinių filmų, kino periodikos ir siužetų juri komisija už geriausią operatoriaus darbą pilnametražiame filme "Jai -- 25" garbės diplomu apdovanojo Lietuvos kino studijos operatorių V. Starošą, P. Lipeiką ir čia laimėjo diplomą už geriausią garso operavimą.

Lietuviškam trumpametražiam dokumentiniam filmui "Senis ir žemė" nutarta paskirti Lietuvos Kino studijos pereinamoji taurė. Lietuvos

Kino studija apdovanoja Sov. Sąjungos kinematografijos darbuotojų garbės raštu.

Garbės diplomais atžymėti -- už geriausią režisieriaus darbą Lietuvos Kino studijos režisierius-operatorius R. Vebra. Jisai gavo ir Sov. Sąjungos kinematografijos darbuotojų sąjungos garbės raštą už geriausią operatoriaus darbą filme "Skriskite, baltosios gulbės." Už muzikinį to filmo apipavidalinimą diplomą gavo Lietuvos kino studijos darbuotojas A. Apanavičius.

Rygos kino studija gavo diplomą už filmą "Metų reportažas," dokumentinių fil-

mų srityje, o mokslo populiarinimo filmų tarpe pereinamuoju prizą apdovanoja Tallino kino studija už filmą "Pasižvalgykite aplinkui."

Juri komisija, paskyrusi lietuviškam filmui "Niekas nenorėjo mirti" pirmąją vietą, nurodė, kad skiriama "už didelį meistriškumą ir plėtinę poziciją."

* Maskvoje vykusiame Sovietų Sąjungos kompozitorių sąjungos valdybos visuotiniame suvažiavime iš Lietuvos dalyvavo kompozitoriai E. Balsys, J. Juzeliūnas, B. Dvarionas, A. Bražinskas, V. Jurgutis, V. Kairiūkštis, V. Paketuras ir muzikologas A. Tauragis.

* ALEKSANDRUI ŽADEIKIUI, kuris Lietuvoje yra žinomas kaip aktorius ir režisierius ir šiuo metu dirba Klaipėdoje, sukako 50 metų amžiaus. Ta proga LTSR Aukščiausia Taryba jam suteikė nusipelnusio artisto vardą. Jis vaidino filmuose "Aušra virš Nemuno," "Ignotas grįžo namo," pokario metais dirbo Telšių dramos teatre, o dabar jau 19 metų sėkmingai darbuojasi Klaipėdos dramos teatre.

Kaune atidarytas dail. A. Žmuidzinavičiaus muziejus

Kam nepažįstami kupini giedros nuotaikos, poezijos dailininko A. Žmuidzinavičiaus paveiksai, apdainuojantieji Lietuvos gamtą ir jos grožį.

Dailininkas yra sukūręs daugiau kaip 2 tūkstančius paveikslų ir etudų, kurie plačiai pasklido ir už Lietuvos ribų. Visas savo turimas drobes Antanas Žmuidzinavičius padovanojo liaudžiai. Jis taip pat padovanojo dideles liaudies meno meistrų dirbinių, plakaty, gintaro dirbinių, katalogų kolekcijas.

Kovo 22 buvo atidarytas M. K. Čiurlionio vardo dailės muziejaus filialas, kuriame eksponuojami dailininko A. Žmuidzinavičiaus sukurti paveiksai, etudai, jo surinktos kolekcijos. Ekspnuojama tik maža dalis darbų, nes visus parodyti ten nepakaktų vietos.

Atidarant muziejaus filialą, kalbėję kultūros ministras J. Banaitis, Lietuvos Dailininkų sąjungos valdybos pirmininkas, profesorius J. Kuzminskis, Lietuvos Dailininkų sąjungos Kauno miesto valdybos pirmininkas, M. K. Čiurlionio vardo dailės muziejaus direktorius P. Stauskas, miesto vykdomojo komiteto pirmininko pavaduotojas B. Rilyš pažymėjo didelį dailininko A. Žmuidzi-

navičiaus indėlį, vystant Lietuvos dailę, vaizduojant tėviškės grožį, naują tarybinį gyvenimą, tarybinius žmones ir jų darbus. Dėkodamas už sveikintimus ir linkėjimus, TSRS liaudies dailininkas A. Žmuidzinavičius pasakė:

-- Mano gimtinės grožis laugo į mano kraują. Norėjęsi pernešti tai į drobes. Ta-

čiau, peržiūrėjęs savo darbus, kurių sukurta daugiau kaip 2 tūkstančiai, vis tik turiu pasakyti, kad dar neįvykdžiau savo norų ir jaučiu skolą liaudžiai.

Dailininkas A. Žmuidzinavičius padėkojo partijai ir vyriausybei, kad pritarta sumanymui įrengti jo kūrinių ir rinkinių muziejų.

V. Tysliavienė pas dail. A. Žmuidzinavičių 1962 m., kai jisai dar tik buvo pradėjęs organizuoti savo sukurtus paveikslius ir kolekcijas.

MUZIEJUS PRIE MARIŲ

Vilniaus Literatūra ir Mėnas savo kovo 5 d. laidoje rašo:

"Tai bus neįprastos formos muziejus. Didžiulis, išsidėstęs šimto ar daugiau hektarų plote. Muziejus po atviru dangumi -- tikra lietuvių liaudies praeities gyvenimo panorama.

Oro arba liaudies buties muziejai, žinomi kai kuriose broliškose respublikose, o ypač Skandinavų kraštuose, atkuria ir saugo praeities liaudies architektūros pastatus, buitinius reikmenis, įvairius rakandus, atgaivina etnografiniu požiūriu tokią aplinką, kuri buvo būdinga vaizduojamam metui. Tokio pat pobūdžio muziejus Lietuvos Ministrų Tarybos nutarimu dabar kuriamas mūsų respublikoje.

Kultūros ministerijos Muziejų ir kultūros paminklų apsaugos valdyboje mus painformavo:

Vieta liaudies buties muziejui parinkta prie Rumšiūkių, Praviškos kolūkio ir Kaišiadorių raj. miškų ūkių teritorijoje, besiremiančioje į Kauno marias (čia, beje, veikia kūrbinio jaunimo stovykla). Puikios vietos! Gavus LTSR Ministrų Tarybos potvarkį, Mokslinėms restauracinėms gamybinėms dirbtuvėms jau pavesta paruošti muziejaus programą (kokie objektai numatomi muziejuje pastatyti) ir projektą (vietų atskiriems eksponatams parinkimas pagal respublikos etnografinės sritis).

Muziejaus teritorijoje pradės naują gyvenimą daug senų, būdingų lietuviškų sodų, mažosios architektūros statinių ir kt.; čia, pamatysime ir baigiančius nykti vėjo malūnus, sodietiškus šulinius, ir daugelį kitų vis rečiau besutinkamų objektų.

Ar nesusidarys sunkumų, parenkant eksponatus? Daug pastatų, įvairių kitų objektų, vertingų liaudies architektūros ir etnografijos požiūriu, jau seniai yra saugomi, aprašyti, sumetrikuoti. Taigi, šiuo atveju teks tik atrinkti pačius charakteringiausias ir juos perkelti į liaudies buties muziejų.

Tokio muziejaus reikšmė, ypač taip sparčiai keičiantis mūsų kaimo veidui, yra neabejotina. Pirmiausia priaugančiai kartai, kuriai jau "egzotika" virsta senojo kaimo butis; turistams, svečiams iš kitų respublikų ir užsienio, kuriems, be abejo, dideli įspūdi padarys savitas nacionalistis senojo lietuviško kaimo ir jo buties koloritas.

Muziejaus organizatoriams rūpesčių ir darbo -- per akis."

Lietuviai Advokatai

S. Bredis, Jr.
37 Sheridan Avenue
Brooklyn 8, N. Y.
Tel. AP 7-7083

C. A. Voket
(Vokietaitis)
41-40 74th Street
Jackson Heights, N.Y.
Tel. NEWton 9-6620

Lietuviškoje Chicagoje

* CHICAGOS LIETUVIŲ OPERA kovo 20 d. Marijos aukšt. mokyklos salė turėjo Verdi "Traviatos" lietuvių kalba premjerą. Zmonių buvo prisirinkusi pilna salė -- apie 1300. Ši opera bus pakartota dar 3 kartus toje pačioje salėje. Pagrindines roles premjeroje dainavo Lilija Sukytė (Violeta) iš Toronto ir kitatautis Stefan Wicik iš Chicagos. Kiti solistai ir choras buvo lietuviai; orkestras ir baleto šokėjai -- amerikiečiai. Reportažėlį apie premjerą įdėjo Chicago Tribune dienraštis kovo 21 d. laidoje su antrašte "1,500 attend Lithuanian Opera's La Traviata." Taip pat tas laikraštis įdėjo ir pagrindinių solistų nuotrauką.

* "JONAS AND THE WAIL" -- tokia antrašte Chicago Daily News šeštadieninis priedas -- Panorama kovo 19 d. įdėjo ilgoką straipsnį apie filmų pasaulyje plačiai pagarsėjusį Joną Meką ir jo draugus -- "pagrindinių" filmų gamintojus.

* KUN, L. JANKUS buvo atvykęs į Chicago ir čia kovo 17 d. Jaunimo Centre kalbėjo šalpos reikalais. Jo pranešimas Balfo darbuotojams paliko daug neišskumų. Kun, Jankus yra Balfo centro New Yorke reikalų vedėjas.

* PRANAS SAVICKAS, 31 m. amžiaus lietuvis, demokratų nominuotas kandidatu į Illinois valstybės kongresą.

* CLEVELANDO VYRŲ OKTETO pramoginės muzikos vakaras yra rengiamas balandžio 2 d. Jaunimo Centre. Rengia Santara-Sviesa.

* KNYGĄ LENTYNOS 1965 m. nr. 4 jau atspausdintas V. Vištelio spaustuovėje ir išsiuntinėtas skaitytojams. Suminėti naujaisieji lietuviškieji leidiniai, lietuvių knygos ar brošiūros kitomis kalbomis ir 1965 m. spalio -- gruodžio mėn. laikotarpįje periodikoje tilpę svarbesnieji straipsniai. Gana daug straipsnių minima ir iš Vienybės. Knygų Lentyną redaguoja A. Ružanlec-Ružancovas, 1132 W. Walnut Street, Danville, Ill.

* CICERO LIFE laikraštis kovo 9 d. laidoje įdėjo plačią informaciją apie S. Narkeliūnaitės filmo demonstravimą ir Vienybės 80 m. sukakties minėjimą Cicerioje bei Chicagoje. Apie šiuos įvykius amerikiečių spaudą informavo rengimo komisijos narys Tony Yuknis.

JAUNIEJI DAILININKAI CHICAGOJE

Per šiuos Jaunimo metus 14 jaunesniosios kartos lietuvių menininkų kovo 19 d. atidarė savo darbų parodą Chicagos Čiurlionio galerijoje.

Tą pat progą jury komisija, susidedanti iš Baluklenės, B. Prapuolenio ir V. Virkau, pirmą premiją suteikė V. Krištolaitytės abstraktui "Figūra Nr. 2" o antrąją -- K. Bulotaitės "Crescendo" kūriniui, taip pat abstraktiai atliktam. Krištolaitytė šiuo metu ruošiasi magistro laipsniui Pratto meno institute New Yorke.

Paroda dominavo moder-

naus meno atstovai: N. Baniene, J. Mikelevičius, V. Stankienė ir anksčiau minėtos, premijas gavusios dailininkės. Tačiau ir tradicinio meno sekėjų netrūko, kaip rodė iš M. Ambrozaitienės, D. Ancevičienės, E. Rundzaitienės, V. Ramonio ir A. Trinkūno darbų.

Ramonis ne tik rodė savo darbus, bet taip pat atidarė ir šią parodą kaip Chicagos jaunųjų dailininkų klubo pirmininkas. Po jo kalbės garbės svečias Lietuvos gen. konsulas dr. P. Daužvardis ragino jaunuosius ir visus kitus išieiti į platesnę vietinę

visuomenę su savo darbais, kas, anot jo, būtų naudinga ir individui, ir visiems lietuviams. Jis siūlė panašius parengimus geriau garsinti vietinėje lietuviškoje spaudoje.

Per atidarymą dar kalbėjęs P. Gaučys konstatavo, kad politinėje srityje lietuvių dėl nepalankių aplinkybių nedaug ką gali nuveikti, kai tuo tarpu kultūrinėje srityje jų įnašas gali būti didelis.

Atidaryme dalyvavo per šimtą meno mėgėjų. Paroda tęsis iki kovo 27 d.

V. ZALATORIUS

"CRESCENDO". - K. Bulotaitė stovi prie antrą premiją laimėjusio savo kūrinio per IV-tosios jaunųjų dailininkų parodos atidarymą Chicagos Čiurlionio galerijoje kovo 19 d.

V. Zalatoriaus nuotrauka

VASARIO 16 GIMNAZIJOS RĖMĖJAMS

1965/66 m. m. Vasario 16 Gimnazijos Mokytojų Taryba savo 1965 spalio 15 d. posėdyje buvo nutarusi leisti laikyti baigiamuosius egzaminus šiemis trims IX klasės mokiniams: Artūriui Hermanui, Evaldui Maščinskui ir Elzei Morozovaitėi.

Tėvams primygtinai reikalaujant ir atitinkamoms Vokietijos švietimo įstaigoms sutinkant, leista laikyti valstybinius brandos egzaminus taip pat IX klasės mokiniui Vernerui Kiminui, kuris gimnazijos Mokytojų Tarybos nebuvo pripažintas pakankamai pajėgiu.

Egzaminai prasidėjo 1965 gruodžio 6 d., o buvo užbaigti 1966 kovo 17 d. Juos sėkmingai išlaikė ir gavo brandos atestatus visi trys gimnazijos mokytojų rekomen-

duotieji kandidatai:

Artūras Hermanas, gimęs 1944 m. vasario 21 d., Kaune, mokėsis Vasario 16 Gimnazijoje nuo 1959 m. balandžio 13 d.; Evaldas Maščinskas, gimęs 1946 m. kovo 29 d., Frankfurt-Zellsheim, mokėsis Vasario 16 Gimnazijoje nuo 1958 m. balandžio 19 d.; Elza Morozovaitė, gimusi 1946 m. sausio 3 d., Tir-

schenpreuth, mokiusis Vasario 16 Gimnazijoje nuo 1958 m. rugsėjo 11 d.

Verneris Kiminas egzaminų neišlaikė. Tuo būdu Vasario 16 Gimnazijoje nuo jos įsteigimo dienos brandos atestatus yra gavę 59 lietuvių jaunuoliai.

KUN. BRONIUS LIUBINAS
Direktorius

Gėrisi Vienybė

Naujas Vienybės prenumeratorius F. V. iš Vancouverio, Kanados, savo laiške Chicagos redaktoriui rašo:

"Vienybę perskaitau nuo pirmo iki paskutinio puslapio, ir ji man patinka. Susidariau įspūdį, kad Vienybė yra vie-

šintis lietuviškas laikraštis laisvame pasaulyje, kuris nėra nudažytas sroviniiais ar partiniais dažais ir į dalykus žiūri realiomis ir blaiviomis akimis.

Atrodo, kad visą sunkiausią laikraščio užpildymo našą nešate keturi asmenys; nepaprastų gabumų redaktorė S. Narkeliūnaitė, Girnakalis, Vyt. Širvydas ir neišsemiamos energijos žurnalistas Šulaitis. Nenuostabu tad, kad Vienybė yra didelis krislas nusigyvenusių ir atsilikusių partinių a la patriotų akyse, kurie jau nebemato tikro ir teisingo kello į mūsų ateitį... Tegyvuoja, teklesti ir teauga jūsų Vienybė dar kitus 80 metų! Jūsų darbo vaisiai yra neapskaičiuojami ir jūsų pastangos bus atieties kartų įvertintos!

VIENYBĖ reiškia padėką visiems skaitytojams, atnaujiniams savo prenumeratorą 1966 metams, taip pat už aukas laikraščiu paremti. Bet dar daug skaitytojų už prenumeratorą nėra atsilyginę, ir pakartotinai prašome nedelsti prenumeratorą apmokėti.

DAINŲ ŠVENTĖS komiteto pirmininkas dr. S. Bležis kovo 9 d. buvo sukvietęs posėdį, kuriame buvo aptarti einausieji reikalai.

Buvo nutarta visiems Jaunimo Kongreso dalyviams suteikti 50% nuolaidą už įėjimo bilietus. Numatyta, kad jaunimas dalyvaus organizuotai ir jų įžyglavimas į salę sudarys įspūdingą programos pradžią.

Dainų šventės komitetas susitarė su Jaunimo Kongreso anglų kalba informacijos komisija veikti bendrai ir nelietuviškuose laikraščiu-

se garsins abu įvykius. Anglų kalba informacijos pirm. S. Pieža numato, kad šie du įvykiai sukels nemažai susidomėjimo amerikiečių visuomenėje. Ta progą bus skelbiama įvairaus pobūdžio informacija apie lietuvių ir jų kultūrą.

Dainų šventės programą projektuojama įrašyti į juostas.

Po koncerto, toje pačioje salėje, numatoma surengti pobūvi choristams ir svečiams, kad visi galėtų pasikeisti koncerto įspūdziais ir kartu pabendrauti linksmoje nuotaukoje.

III Dainų Šventės dirigental bus: Alica Stephens, Jeronimas Kačinskas, Alfonsas Mikulskis, Petras Armonas, Bronius Budriūnas ir Faustas Strolia.

Komitete užsiregistravo 23 choral, kurie dalyvaus III Dainų Šventėje. Dar neužsiregistravę choral prašomi nedelsiant rašyti komiteto pirmininkui: Dr. S. Bležis, 3241 W. 66th Pl., Chicago, Ill. 60629.

NEPAMIRŠKITE
ATNAUJINTI
VIENYBĖS
PRENUMERATĄ!

Tel. TAYlor 7-9842

THE
Arlington
Restaurant

ONA IR JONAS
VALAIČIAI
Savininkai

385 Arlington Avenue, Brooklyn 8, N. Y.

WINTER GARDEN TAVERN Inc.

1883 Madison Street
Brooklyn 27, N. Y.

(Ridgewood)
Telefonas EV 2-6440

SALE VESTUVEMS
ir kitokioms pramogoms.
Geriausias lietuviškas
maistas prieinamomis
kainomis.

POLAIDOTUVINIAI PIETŪS

VYTAUTAS BELECKAS
Savininkas

SOLISTĖ JOAN FRANCIS (buv. Borisaitė), daug kartų dalyvavusi Vienybės koncertuose praityje, neseniai su vyru, William Melniker, grįžo iš Europos, kur gyveno pastaruosius metus. Ilgesnį laiką Melniker su žmona Joan gyveno Šveicarijoje, Vokietijoje, Prancūzijoje ir kt. kraštuose. Keletą savaitę atostogavę Miami, Floridoje, kur Joan Francis atliko dainų programą Vasario 16 d. minėjime, grįžo atgal į New Yorką. Wm. Melniker Europon buvo išvykęs tarnybiniais reikalais. Joan Francis, buvusi chikagietė, dar šiais metais tikisi aplankyti Lietuvą, kur esama jos tėvų giminių.

Suzana Ribikytė-Narkevičienė (dešinėje) populiari Lietuvos pavaiškų kūrėja Argantinoje su Ona G. Ožinskiene, A. L. Balsio leidyklos seklyčioje. Vieną savo darbų S. Narkevičienė padovanojo A. L. Balsui.

SALĖ PETRAUSKAITĖ, 19 m. amžiaus lietuvaitė iš Hartfordo, Vassar Kolegijos studentė, savo pavasario atostogas leidžia blizgindama vyrams batus. Taip ji uždarbiauja norėdama kolegiją užbaigti.

VIENYBĖ, 1966 m. kovo 24 d.

Liesėja, ar protas skaidrėja?

Jonas Valaitis kovo 17 d. Vienybės laidoje primena vieną faktą: sako, mūsų visuomenė nebeaukojanti mūsų veiksmams tiek, kiek anksčiau. Nebesilankanti ir koncertus, nors jie būtų grynai šalpos reikalams rengiami. Jo nuomone, tai esa dėlto, kad žmonėms kišenės suliešėjusios, beaukojant įvairiems mažareikšmiams veiksneliams.

Sunku man su tuo sutikti. Manau, nebeaukojimo priežastis glūdi kur nors giliau, negu kišenėse. Aš manau yra įvykęs perversmas žmonių galvosose. Kišenės dar niekada nėra buvusios taip pilnos, kaip šiais laikais. Pagalvokime apie uždarbius šiandien. Paprastą namų ruošos moteris į valandą gauna du dol., o specialistai po kelias dešimtis, gydytojai ir kiti profesionalai net po šimtinės. Aukojant po kelis ar keliolika dolerių šen ir ten, nesudaro daug reikšmės.

Nebeaukojimo priežastis yra žmonių ryškėjantioje galvosose, svarstant klausimą, kas su tomis aukomis yra daroma. Paimkime Altą. Šis Lietuvai vaduoti veiksnys, susidedas iš veiksnių partijų atstovų, dirba darba, daug pinigų reikalaujanti, bet dirba tyliai, niekam, gal tik išskyrus pačią šalies valdžią, neduodami jokių atskaitų. Retkarčiais paskelbiamas pranešimas, kad keli Alto nariai lankėsi Washingtone, kad matėsi su savo kongresmanu ar senatorium, žmonių

nebepatenkina. Kokius kitus darbus ta įstaiga atlieka, į kurią taip dosniai lietuvių visuomenė iki šiol metė doleriu, niekam nežinoma. O žmonės nori žinoti.

Balfas retkarčiais pasako, kiek ir į kur siuntinių išsiuntęs, koks jo biudžetas, bet prie Balfos dar gyvuoja Balfukas. Dėl šito irgi paskutiniųjų laikų garsiau vis pakalbama, kritikuoiant šalpos pareigūnus. Pagaliau jau ne vienam išryškėjo, kad šiandien lietuvių padėtis visame pasaulyje yra pagerėjusi. Yra faktų, kai iš Amerikos giminių bandė atsikviesti artimuosius, gyvenančius Vokietijoje, bet tie atsisakė vykti. Girdi, sužinoję, kas jų čia laukia ir pasilieka gyventi Vokietijoje. Pagaliau visi pamatėme, kas dedasi ir su iš Lietuvos čia atkviestais. Materialis gerbūvis niekada negali atstoti įprastų gyvenimo sąlygų, ypač gimtojo krašto.

Mūsų nelaimė, kad šiuo laiku neturime savo visuomenėje nė vieno žmogaus, sugebancio įgyti pagarbos masėse, kuriam būtų pripažįstamas autoritetas kaip tautos vadui. Neturiu mintyje nuo 1918 m. buvusių tautos vadų, kurie, apsistatę kariuomenė, sugebėjo tam tikrą laiką valdyti, bet ne vadovauti. Ištikus Lietuvos tragedijai, tokie vadai temokėjo savo kailiu rūpintis, bet neįsakyti tautai, kaip elgtis. Gal dėl to ir šiandien jų buvę pavaldiniai arba auklėtiniai tėra linkę valdyti ir nė vienas ne-

sugeba įgyti autoriteto vadovauti. Be to mūsų visuomenė, lyg toji našlaitė, dairosi į visas šalis ir svarsto, prie ko glaustis. Ne vieno veide pasirodo ir karti šypsena, stebint, kaip mūsų vadinami vadai per veik 25 metus savytarpyje ieško vienybės ir svarsto, kaip ir kokiomis priemonėmis vaduoti Lietuvą. Tai bene bus patį svarbiausioji mūsų žmonių mažesnio dosnumo priežastis.

Kai dėl Valaičio priminimo, jog į Balfos rengtą vajaus užbaigtuvių koncertą susirinko maža publikos, tai kaltę reikia mesti koncerto rengėjams. Vietoj koncerto reikėjo surengti sijos parodą -- būtų pamatę! Mūsų moterys surengė madų parodą: Masonų salė buvusi taip ankštai užpildyta, kad net atmosferą pasunkėjusi, pasidariusi tvanki ir varginanti.

Reikia taikytis prie žmonių išsilavinimo lygio. Šiandien tokias pramogas kviečiami žymia dauguma naujosios emigracijos ateiviai, o tie gi buvo įpratę po kavines leisti laiką, ju žmonelės -- didžiutis parėdais, besivaišinant kavute. Pramogos, kurios nereikalauja susikauptimo, jokio galvojimo, ir šiandien tuos žmones lengvai sukviečia į įvairias įkurtuves, vardines, pagerbtuves.

A. F. L.

* ANDRIUS LAPĖ iš Stony Brook, N. Y., keletai savaitę atostogų išvyko į Miami, Floridą.

DR. JOKŪBAS J. STUKAS,
Direktorius

maloniai Jus kviečia į

"LIETUVOS ATSIMINIMŲ"

RADIO VALANDOS

25 metų Sidabro

Jubiliejaus Paminėjimo

Koncertą ir

Balių

Sekmadienį,

Balandžio (April) 24 d. 1966

Webster Hall

119 E. 11th St. (prie 3rd Ave.) New Yorke

Programoje:

Operos solistas - Algirdas Brazys
iš Čikagos

Solistė - Lionė Juodytė iš New Yorke

"Rūtos" Dainų Ansamblis,
vad. Alg. Kačanauskui

Naujas Moterų Sekstetas "Lakštingala"
vad. L. Stukui

Juokdariai - "Dominykas ir Motiejus"
su Draugu "Timotiejum"

Programos pradžia 4 val. p.p.
Šokiai 8 val.

Gros Ted Maksymowicz Orkestras

Įėjimo kaina \$3.00

Rezervuota vieta \$4.00

IŠKILMINGAS
JUBILIEJINIS
BANKETAS
IR ŠOKIAI

įvyks

ŠEŠTADIENĮ

BALANDŽIO 23 d.

7 val. vak.

Programa 8 val.

Šv. Trejybės Liet. Salėje
Newark, N. J.

nuo 9:30 v.v.

gros Gutauskų Orkestras

Bilieto kaina \$7.50

Taip pat esate
nuoširdžiai kviečiami!

JUBILIEJINĖS MIŠIOS

bus sekmadienį,

Balandžio 24 dieną,

10:30 val. ryte,

Šv. Trejybės Bažnyčioje
Newark, N. J.

VIENYBĖ

The oldest Lithuanian newspaper in the world was established by Juozas J. Paukštys in 1886, is published weekly (in June, July and August - bi-weekly), by Valerie Tysliava and Juozas N. Tysliava at 192 Highland Blvd., Brooklyn, N. Y. Telephone APplegate 7-7257. Editor: Salomeja Narkeliunaite; Managing Editor: Valerie Tysliava; Senior Editor: Vytautas Širvydas; English Editor: Demie Jonaitis; Associate Editor: Edvardas Sulaitis. Entered as Second Class Matter October 23, 1907, at the Post Office in Brooklyn, N. Y. Subscription rate: \$7.00 for one year. Three week's notice is required to change a subscriber's address. Advertising rates on application. All rights are reserved and no part of this newspaper may be reproduced without the consent of the Publishers. All manuscripts are subject to editing.

Mes

VYTAUTAS ŠIRVYDAS

Iš Vienybės ir Susivienijimų 80 metų jubilėjaus laiko jau prabėgo 3 mėnesiai. Kiekvienas šių seniausių Amerikos lietuvių įstaigų draugas ir priešas privalėtų jau klausyti: Ką aš padariau, ar planuoju daryti, kad padėčiau savo tautiečiui lietuviui šias sukaktis atžymėti? Laikas bėga ir neša mus tolyn....

***
Apie Lietuvos ateitį galvodamas, Londone einančio Europos Lietuvis bendradarbis K. Valteris, 1964 m. sprendė: "Kokia bus Lietuvos ateitis, aišku, niekas nežino. Esu įsitikinęs, kad vakariečių diplomatiniai žygiai (jei tokie ir būtų daromi!) būtų bergždi. Lietuviai turės laukti tinkamų istorijos progų. O jomis tegali būti: revoliucija Sovietų Sąjungoje arba pasaulinis karas. Tiesa, Maskva gali ir geruoju Lietuvai duoti savivaldą — suprantama, jei tai atrodytų jai naudingiau, negu okupuota Lietuva."

***
Yra ir "utopiškiau" galvojančių. Lietuviai Fronto bičiuliams Clevelande tais pat metais kalbėdamas, prof. J. Brazaitis skelbė: "Lietuvos laisvės perspektyva yra reali. Kelias į laisvę eina per svetimųjų viešosios opinijos formavimą." Be to, sakė, ir mūsų visuomenei reikės išlaikyti nepriklausomybės liniją, lietuviškos minties budrumą ir apsisaugotį nuo infiltracijos" (?). Gaila, tos "lietuviškos" minties neparyškino. Atsimeiname, sykį žurnalistas Žemelis nustebo Dirvos vyriausio komentatoriaus Meškauskos "lietuvišką" mintimi, o Draugo vyriausias komentatorius Galva 1964 m. spalio 10 d. sušuko: "Kai Mikojanas puola, Johnsonas žado netenka." O ką bekalbėti apie Railos šukaliojimus jo dirsių dirvonuose? Šitokios "lietuviškos" mintys priema Vienybės išleistos Fromo-Gužučio apysakos "Vargdieniai Šiluvos" elgetas, giedojusius:

Ratas ratą vijo,
Niekad nepavijo,
O Šventas Jurgis
Tuoj aną pavijo!

***
Realijų ir utopininkų pažiūroms pagrindu tačiau yra tikėjimas. Tai vykusiai 1951 m. pareiškė teisininkas J. Liūdžius. Rašė: "Iš kur žinome, kad sovietinis bolševizmas bus nugalėtas? Tik iš mūsų tikėjimo. Kuo aiškinti Baltijos valstybių susidarymą? Per ryžtą, per kovas, iš gryno nieko susikūrė tarptautiniai vienetai. Tai vienas didžiausių politinių stebuklų!"

***
Stebuklui tačiau buvo ryškus pasaulinės istorijos faktas: didrusių ir vokiečių imperijų politinis sunegalavimas I Pas. karo pasėkoje. Po II Pas. karo nugalėjo hitlerinė vokiečių imperija, bet išsilaikė didrusių stalininė. Apie tretį pasaulinį karą Metmenų žurnale P. Zundė pastebė: "Kadangi Amerika ir Sovietija turi tokių pajėgų, kad gali viena kitą visiškai sunaikinti, karas tiek

Tęsiama 7 psl.

Girnakalis

IŠ KAIRĖS IR IŠ DEŠINĖS

Yra klaida manyti, kad pavieniai lietuviai ar jų organizacijos tiesioginiai gali paveikti tarptautinį Lietuvos valstybės statuso pripažinimą ar nepripažinimą. Jei čia ką gali padaryti, tai gali tik diplomatinė tarnyba.

Į paklausimą, ar pritaria lietuviui išelviui rašytojui, kad jo raštus leidžia tarybinė leidykla, buvo atsakyta: pritaria, jei tik išleidykla, buvo atsakyta: pritaria, jei tik išleidykla. Ar rengtina lietuvių išelvių dailės paroda Vilniuje: rengtina, jei tik ten priima. Ar kalbėtis su lietuviams komunistais — kalbėtis, jei tik kalba. Tik iš mūsų pusės būtų gudriau, jei į tokius santykius leistųsi ne pvz. VLIKas, bet atskiri asmenys individualiai. Santykių su tarybiniais žmonėmis baimė išduoda mūsų pačių pažitūrų silpnumą, mūsų pačių netikrumą. Yra keista, kad mes tariamės esą laisvi, o bijome pavergtųjų ir jų ideologinės įtakos.

Aiškiai, pakartotinai ir įsakmiai kalbėtojai, pasisakę prieš bendradarbiavimą, pasisakę už santykių palaikymą ypač tuose reikaluose, kur visgi yra galimybių su dabar Lietuvą valdančiais bendrų interesų turėti.

Prel. M. Krupavičius, ilgokai pagalvojęs, nusistatė čia pakalbėti ir pareiškė, kad santykių su tėvyne klausimas yra toks svarbus ir sudėtingas, kad šį susirinkimą reiktų laikyti gal tik diskusijų pradžia. Apyl. pirm. St. Gečas pažadėjo, kad tuo diskusijų keliu ir manoma toliau eiti. Numatoma susirinkimų su didesnėmis galimybėmis pasireikšti ir klausytojams. Teko patirti, kad susirinkimo rengėjai ir šį kartą vengė ne motyvuočių pasisakymų, bet į paskaitas išvirstančių neturintinių isterijų. Pvz. šį kartą trumpas paklausimas, kodėl kunigai kenkia lietuvių, susirinkusius nutelkė linksmai. Toks paklausimas buvo pateiktas raštu. Jei tai būtų žodinis paklausimas, žinant mūsų tautiečių įpratimą, gal jis būtų buvęs dėstomas ketvirtį valandos. Ir jau nebūtų linksma, jei tokių kalbėtojų atsirasčiau daugiau.

Susirinkimas labai šilta priėmė visus kalbėtojus, ypač prel. M. Krupavičių. Pasirodė, kad dr. T. Remekio ir dr. Z. Rekašiaus asmenyse turime mintį ir žodį apvaldžiusius kalbėtojus, didelių privalumų lietuviškojo darbo darbininkus ir, verta palinkėti, būsimus vadus.

Susirinkimas praėjo aukštam intelektualiniam lygi. Tai buvo rimtas ir apgalvotas reikalo nagrinėjimas ir išvadoje pasisakymas už santykių su tėvyne palaikymą, bet tik stovint kitų gyvybinių tautos reikalų sargyboje. Kad ir daug kam nepatinka, bet vis drąsiau reiškiasi tie žmonės, kurie ne tiek apie tautos žygius ir vargus deklamuoja, bet kurie tais žygiais ir vargais patys gyvena, seka savo tautos ir visos žmonijos įvykių ir minties eigą, yra nepalenkiamai nusistatę būti naudingais Lietuvai.

Tai, ką mes jau keli metai Vienybėje net iki įkyrumo tvirtiname, — kad išelvių visuomeninė veikla yra reikalinga pervertinimo ir revizijos, — maždaug to paties prieina ir ne viena kita savarankiškai protaujanti

galva. O kad reikia radikalių revizijos, parodė ir šis susirinkimas: nebuvo jame nei ALTO, nei LB centro valdybos, nei Chicagos lietuvių dienraščių šiam susirinkimui neteikė didesnio dėmesio. Gal jie tebetiki magiška galia to Clevelando diktanto, kurio trūkumai teka net per kraštus? Pasirodė, kad kai kas Chicagoje siekė šį susirinkimą sutrukdinti kaip nereikalingą, nes santykių su tėvyne klausimas esą "galutinis" išspręstas sausio 22-23 Clevelande ir jau nieko daugiau nereikia, tik "tautinės drausmės."

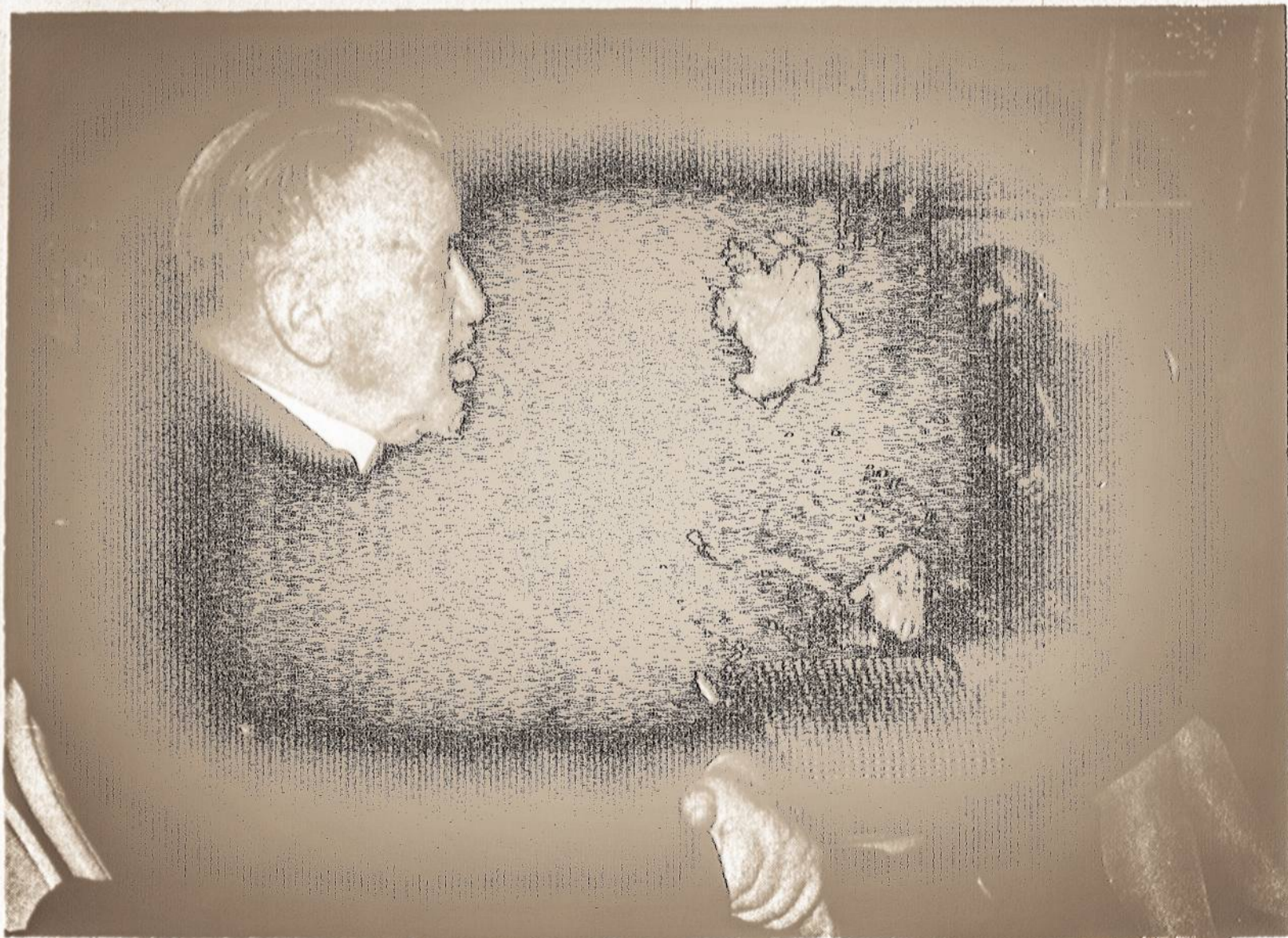
Ateinančių dienų horizontai aiškėja: ligšioliniai vadai gali atsilikti ligi tiek, kad atsidurs žygiuojančios tautos užpakaly. Kas nuo tautos kamieno stekia atsiritoti, tam gal ir pasiseks atsiritoti. Kas seka iš paskos, tas tėra tik stabdymo pranašas.

LIETUVOS TSR ISTORIJA, III TOMAS

Lietuvos istorijos reikalams dabartinėje Lietuvoje irgi skiriama dėmesio. To mokslu pagrindu yra dvi leidinių serijos. Pirmoji — LTSR istorijos šaltiniai. Tai yra istorinių dokumentų rinkiniai, kurių jau turime tris didelius tomas. Jie tik pavadinai "LTSR," o iš tikrųjų jie apima LTSR krašto istoriją nuo seniausių laikų. Šiuose rinkiniuose pastebima kai kuri tendencija, vieny faktų nedavertinimas, kitų faktų pervertinimas, pačių dokumentų tematomė neužtikrintai tikslūs lietuviškus vertimus. Šie rinkiniai tuo būdu patenkina tik visuomeninius, ne istorikų, poreikius. Tokios rūšies medžiagos turėjome turėti išleistas nepriklausomais laikais. Bet nepriklausomais laikais, pasitelkime ir suraminkime sąžinę, nebuvo laiko, nebuvo pinigų ir nebuvo žmonių, tai dabar istorijos reikalui imame tarybinę dovaną ir kukliai nuryjame kartų jausmą įtardami, kad nepriklausomais laikais būtų laiko užtekę, pinigų būtų buvę ir istorikų jėgų būtų užtekę, jei ... būtų buvę šie reikalai pakankamai įvertinami.

Antroji tarybinių veikalų serija — Lietuvos TSR istorija. Jos pirmasis tomas apima įvykius nuo seniausių laikų ligi baudžiavos panaikinimo, antrasis tomas — nuo baudžiavos panaikinimo ligi 1917 metų Rusijos revoliucijos, o dabar susilaukėme trečiojo tomo, apimančio laikotarpį tarp 1917 ir 1940 metų. Veikalas turi septynis skyrius, iš kurių pavadinimų matyti, kokio pobūdžio ši istorija: Didžioji Spalio socialistinė revoliucija ir Lietuvos Tarybų socialistinės respublikos įkūrimas, Buržuazijos diktatūra 1919-1926 m., Vilniaus krašto buržuazinės-dvarininkinės Lenkijos priespaudoje, Lietuva fašistinės diktatūros metais (1927-1938), Lietuvos darbo žmonių kova prieš imperalistų stekimus paversti Lietuvą antitarybinu placdarmu, Buržuazinės santvarkos krizė ir fašistinės diktatūros nuvertimas, Švietimas ir kultūra. Kaip matome, tai tikrai ne Lietuvos, o LTSR istorija. Jei šios istorijos išvaizda dar būtų nepakankamai aiški iš skyrių pavadinimų, tai tarp 328 ir 329 puslapių

Tęsiama 7 psl.

BŪTI ATSARGIEMS. — Prelatas M. Krupavičius atidžiai klausia prof. G. Galvos išvedžiojimų per simpoziumą dėl santykiavimo su Lietuva, kovo 19 d. Chicagoje, Jaunimo namuose.

V. Zalatoriaus nuotrauka

STEBĖTOJO PASTABOS

Amerikiečių Time žurnale rašoma: "Rytų Europa dabar tarytum pirkėjų būrys nacionalizmo švarkų krautuvėje. Vieniems per didelį, kitiems per siaurį, tretiems rankovės per ilgą. Bet visi švarkai (valdžios) -- komunistiniai. Laukti, kad valdžios staiga, vienu akimirksniu pakistų būtų sapnas. Palapsniui, visgi malnos, nes gyvenimas ir komunizmas verčia prisiderinti. Todėl jis, galbūt, pasidarys visai kitoks."

Per senąjį Dunojų į savo sostinės žiburius žiūrėdamas, jaunas vengras Time redaktoriui pasakojo: "Aš vengras iš Hlemens ir stuomens. Myliu tėvynę. Myliu tautiečių lengvaširdiškumą ir veržlumą. Santvarka mirtingai nepaželdžia mūsų tautinių savybių. Kol nežėis, gyvenstu čia. Nenorėčiau gyventi Vakaruose. Visos santvarkos juk turi savo silpnybę, bet gyvena ir plėtojasi." O jaunas rumunas pareiškė: "Mūsų kraštas vieną dieną bus tikrai pulkus. Buvome labai atsilikę, bet, žiūrėk, ką jau įgijome! Ir tai -- viskas rumuniška, ne rusiška, ar vakarietiška. Viskas rumuniška."

Maskvos žurnale Znamja, Berlyną palmant štabetarnavusi vertėja Elena Rževskaja rašo prisiminimus, pavadindama juos "Berlinskije stranici" (Berlyno puslapiai). Miestui gegužės 2 d.

kapituliavus, tuojau pradėta ieškoti Hitlerio kūno, nes klausimas, ar jis gyvas, ar miręs, esą, pasidarys "be galo svarbiu politikos klausimu." Apdege Hitlerio ir jo meilužės Ievos Braun kūnai rasti bunkeryje gegužės 5 d. Po trijų dienų tyrinėjimų, kurių metu Rževskaja su Hitlerio žiauna ir dantimis lakstė po miestą, ieškodama dantisto, taisyti Hitleriui dantis, rusų gydytojai nustatė, kad kūnas iš tikrųjų Hitlerio. Rževskaja nesurado dantisto, bet jo pagelbininką, kuris iš turėtų duomenų nustatė, kad jos moteriškame krepšelyje per 3 dienas nešiotos žiaunos yra Hitlerio. Ji rašo: "Hitlerio dantis, neginčijamas jo mirties įrodymas, sykiu su visais liečiančiais dokumentais, buvo pasiųsti į Maskvą." Gaila, kad neparašė, kur tie dantis (ar Hitlerio kūnas) yra dabar. Bet įdomu tai, kad Stalinas jau geg. 8 d. žinojo, jog Hitlerio nebėra gyvo, tačiau Rooseveltui pasiuntinui Hopkinsui ir kitiems net po kelių savaitių vis dar pasakojo, kad "galbūt" Hitleris gyvas!

Ryšių su Lietuva galvosūkis yra, tarytum, liaudies pasakų devyniasis silbinas. "Sventi Jurgiai" jam kasdien visas devynias galvas nukapoja, o rytojaus dieną jis vėl gyvas su visomis devyniomis galvomis -- ir vėl prašosi sukertamas!

Po Kardelio -- Raila. Jau ir šis "vienybiskai" giedal Rašo: "Laisvės ir geresnės santvarkos viltys tegali būti remiamos vien tautos didžiūmos valia, ryžtu, sugebėjimais ir norais. Išsiviai čia tegali vertingai padėti, arba kvailu užkietėjimu -- kludyti. Realios Lietuvos išlaisvinimo sąvokos nesusidarysime, jei nepripažinsime tėvynėje gyvenančiam tautos kamienui pirmenybę. Patinka nepatinka tenykštė gyvenimo raida, tauta tėvynėje yra ir pasiliks svarbiausioji jėga ir lemias veiksnys tautiniai išsilaikyti ir laisvei iškovoti -- kaip tik tam susidarys palankios tarptautinės sąlygos." Taigi, ir "ožys" (taip Raila, pagal Bačiūno žodį, save anuosyk pavadino) prieš jo prie Vienybės "vežimo."

Įdomiai pakalbėjo A. Budreckis Bostone Vasario 16 minėjime. Sakė: "Yra skirtumo tarp vienybės, vieningumo ir vienodinimo. Buvo ir bus idėjinų lietuviuose skirtumų. Nebijokime bendradarbiauti, nes tik laikas ir patirtis parodys, kurios idėjos tvirtesnės."

Iš New Yorko Los Angeles nukviestas kalbėti Vasario 16 minėjime, dr. B. Nemickas ten pareiškė seną "vienybiską" pažūrą, kad seniejį turėsią atsakyti savo senųjų partijų, kurios jau gerokai

moteriškė ji sekiojo po pobūvius su intelektualais, už durų klausėsi individualių profesorius pasikalbėjimų, per raktą skylutę stebėjo jo pasitarimus su pažangiais ir t. t. Lyg koks užburtas šešėlis, ji sekiojo aną JAV keliais, miestų gatvėmis. Ir dabar ji, žinanti, ryžtasi patarnauti išsivijusių tautos smausumui.

Netikite? Žinoma, ir aš netikiu. Už tai linksmai nuteikia š. m. kovo 19 Draugas:

-- Profesorius susitiko su šio krašto mokslininkais, apžiūrėjo šio krašto aukštąsias mokyklas. Ir čia tikslas pasiektas. Kad ir moksliška, kad ir matematiška, bet vis tiek propaganda už komunistinius laimėjimus ir liaudies demokratijas... Taip pat profesorius turėjo uždavinį susitikti ir su komunistuojančiais lietuviais. Atvežė jiems naujų instrukcijų. Reikėjo pakyloti, gal ir perstatinėti tolimesnes veiklos galėres. Žinoma, gavo iš jų informacijas apie lietuvių veiklą, apie laisvosios lietuvių spaudos pasisakymus ir tolimesnius ketinimus... --

Neužmiršo tetulė ir lapkričio 13 demonstracijų New Yorke:

-- Dalis lietuvių neatvyko į Lapkričio didžiąsias demonstracijas... Profesorius pakalbėjo, kad tėvynėje jau ne taip blogai, bet nepasakė, kad maskoliai kaip skėriai traukia Pabaltijo kraštuosna ir juos kolonizuoja. Po tokių šnektų jau ir komunizmas nėra toks baisus, --

Tetulė liudija, ko nematė ir negirdėjo. Ji skiedžia visai taip, kaip ir daugelis kitų tetulių. Daug kas paklauso, susiima galvą rankomis ir iš tyros sielos gelmių taria:

-- Viešpatie, kaip baisul!

Kai ką galėtų pasakyti ir naujo ir įdomaus ypač tie, kuriems pavyko su prof. J. Kubiliūm plačiau išsikalbėti. Jis buvo ištikimas savo krašto ir santvarkos interesams, bet ir tose ribose buvo daug ko kalbėta. Ir ligi šiol niekas išsivijoje nedavė viešo nei žodiško, nei raštiško pranešimo, tebuvo pataisytas vienas kitas akiplėšiškas įkyrių tetulių pletkas.

-- Tautinė drausmė reikalauja, -- pasklido sūkis iš Clevelando. Ir daug kas jaučia, kad ne drausmė, bet pati tauta reikalauja iš mūsų drąsos, kovoje ataklumo, ištikimybės ir ... kalbų santūrumo.

Ligi šiol dar jokia pasaulio jėga neįstengdavo nutildyti pletkininkų.

Mes

Atkelta iš 6 psl.

didrusiams, pasidarė labai rizikingu dalyku. Lietuviams net iš principo reiktų svarstyti, ar iš viso turime moralinės teisės siekti Lietuvą išlaisvinti atominiu karu? Toks karas galėtų reikšti visišką Lietuvos nuniokojimą ir tautos sunaikinimą. Tat, būtų tautžudybė jo trokšti."

***

Zundė tuo skiriasi nuo "lietuviško" minties Meškauskų ir Galvų, kad atsidėjęs studijuoja pro geležinę uždangą prasiskverbiančius faktus, vietoje durdamas pirštu į dangų. Studija pasiremdamas, Zundė sprendžia: "Pasikeitimai sovietiniame režime šiuo metu yra vienintelė reali mūsų tautos padėties pagerėjimo perspektyva." Čia jam lyg pritaria amerikiečių Time žurnalas, anądien paskelbęs įdomų rašinį apie Rytų Europą. Jame rašė: "Rytų Europos atitrūknėjimas nuo rusų prasidėjo 1956 m., po to, kai Chruščevas savo 7 val. užtrukusioje kalboje nuvertino Staliną 20-ame partijos kongrese. Ta kalba, gal ir nenorint, pravėrė nacionalizmo srovėms duris Rytų Europoje."

***

Tų vidaus paktimų belaukiant ir juos išnaudojant, Zundė pataria: "Išsivijoj turėtumėm pirmon vieton koncentruoti pastangas ir veiklą paremti mums palankias raidas tėvynėje. Tai būtų tikrai pozityvi laisvinimo veikla... Ryšiams palaikyti su tautiečiais Lietuvoje turime išnaudoti visas galimybes. Kaip Amerikos piliečiai, galime ir turime reikalauti, kad Maskva ryšiams netrukdytų ir mūsų kultūros reiškinių turėtų tokią laisvę Lietuvoje, kokia Maskva naudoja Vakaruose." Dabar gi, kai atvyksta koks žymus matematikas ar poetas, mūsų ALTas siunčia "donosus" Washingtonui!

***

Valstybės pinigais Washingtone leidžiamas žurnalas Problems of Communism naujausiame savo numeryje žvilgtelėjęs Rytų Europą, ir Rumunijos reikalų žinovas Gross rašo: "Toynbee tolygus istorikas ateityje, svarstydamas mūsų dešimtmetį, be abejo, tars, kad pagrinidiniu istoriniu vyksmu po 1960 m. buvo sovietų imperijos byrėjimas. Sovietų vyravimas Rytų Europai trupa, ir trupėjimas nesustos." Lietuviai, jei turi politinio supratimo, šiame byrėjimo tarpsnyje, be abejo, rastų naudingų priemonių padėti lietuviams Lietuvoje iškovoti demokratinį žmogaus ir piliečio teisių. Tiesa, mums kliudo mūsų triukšmingieji "lietuviškos" minties trimitininkai. Žurnalas Time rašo, kad Rytų Europą pernai lankė du milijonai vakariečių. Kiek lankė Lietuvą? Kiek lietuvių, užsieniuose gyvenančių lankė Lietuvą?

PAUKŠTIS KLAJŪNAS

Palikęs savo gimtą gužtą, širdies nutildyt negalėjai. Toli skrendi. Atšiaurus vėjai, Tave pagavę, mėto. Dūža Sparnai į aukštus akmenynus, Į medžių išskėstas viršūnes. Svyri ant kelio tu, klajūne, Ir dar vilies už vandenynų Svečios šalies karštam pavėsy Sodybas, kur laukai snieguoti, Gėlynų gretose sapnuoti. Grįžt su pavasariu žadėsi, Kai tirps sniegai ir saulės rytas Glaus žemę su žydra padange Ir marga, tau atskleis palangą, Dainuotą ir žiedais kaišytą. Ten tavo giesmės kils į dangų Erdvių aidais prikelt artoją Atsėt su saule vasarąją Ir švęsti vakarą atvangų.

J. Sakalas

Iš kairės ir iš dešinės

Atkelta iš 6 psl.

Įkiltuos žemėlapis "Lietuva buržuazijos valdymo metais." Pagal jį išeity, kad "1939 metų viduryje" šiaurėje Lietuva turėjo sieną su Latvija (ne su LaTSR), bet rytuose Lietuvos kaimynas jau buvo ne Lenkija su pagrobtu Vilniaus kraštu, bet Baltarusijos TSR. Lietuvos siena rytuose pažymėta ne 1920 m. su SSSR sutartimi, bet dabartinė LTSR siena, kažkodėl 1939.X.10 sutartimi Lietuvai atiduotą Vilnių su apylinkėmis pavadinant "Vilniaus kraštu." "1939 metų viduryje" Lietuvai priskirtas Klaipėdos kraštas ir dar su padidintu Kuršių Nerijos priedu. Rytprūstai ir Tilžė tada priklausė "nežinia kam," o su Lenkija mes turėjome bendrą sieną maždaug tik ties Seinų apskrimiti... Jei iš šio žemėlapio kam šios istorijos lygis vis dar būtų "neaiškūs," tada būtų patartina viską skaityti iš eilės. Tai bent žmogus apsišviestų! Šiuo leidiniu šviečiama tėvynėje. Nors jo tiražas tik 5,000, bet pagal jį bus rašomi mokykliniai vadovėliai ir kita.

LTSR Mokslų Akademijai dėl šio leidinio reiškiu nuoširdžią užuojautą.

Tokios vertės "mokslų" pilnas svietas. Štai vienas: Waldemar Hartmann "Die Balten und ihre Geschichte," išl. Berlyne NSDAP, 1942 metais. Šiame veikalė baltų istorijos kaip ir nėra, tai yra vokiečių istorija Baltijos kraštuose, kuriems 1919-1940 metais buvo "Niedergang unter der lettisch-estnischen Gewaltherrschaft."

O Chicagoje neseniai "Joseph Dilys, twice shot by Communist Jews Lithuanian Partisan" perspausdino atsisaukimą, iš kurio matyti, kad "Communism is Rabbish" -- "The Bolshevik Revolution made us masters of Russia. The last war made us rulers of all Europe except Spain. Let the next war make us MASTERS OF AMERICA" -- būk taip, pagal Dilį, nutarė "The Central Conference of American Rabbis."

Galima prirašyti visokių keistų tvirtinimų, tik kuo įrodysi jų tikrumą?

LTSR istorijos III tomo recenziją parašyti nėra laikraštiniukų pareiga. Recenziją rašyti turėtų buržuaziniai istorikai. Istorikų nukaltais ginklais paskui galėtų pasišvaistyti ir laisvinimo veiksniai. Ypač dabar, kai veiksniai neturi ką veikti, kai iš nuobodulio žiovauja ir gaudo bendradarbiavimo su tėvynės muses.

BUVAUNA TETULĖ

Kai JAV viešėjo iš Vilniaus, prof. J. Kubilius, atrodo, ne koks Gicero politrukas, bet

KAS PASITIKS MUS KOSMOSE?

Kosmoso tyrinėjimai ir kosminiai skridimai turi vieną pagrindinį tikslą — mūsų Saulės sistemoje ar tolimese galaktikoje rasti protingų būtybių, susisiekti su jomis ir bendrai toliau vystyti kosminę civilizaciją. Įvairūs bandymai įsivaizduoti tas protingas kosmoso būtybes pateikiami fantastiniuose romanuose, iliustruose bei apsakymuose, kuriuos šiandien skaito visas pasaulis.

Mokslo pietlaimė Visatos vaizdą riboja gyvenamosios epochos moksliniai pasiekimai. Mokslininkas, dažnai pats to neįsivaizduojantis, tam tikra prasme yra vyraujančios mokslinės minties belaisvis. Rašytojas profesionalas nėra varžomas tokių rėmų: savo lakia fantazija jis gali nukristi į tokius pasaulius, kurie nepasiekiami mokslininkui. Kritiškai vertindamas fantastinį literatūros veikalą, mokslininkas jame dažnai randa tokių prieštaravimų, kurie rašytojo vaizduotės padarinį daro nerealiu. Tačiau fantastinėje literatūroje būna ir tokių minčių bei idėjų, kurios, kad ir kaip keistos ir neįtikimos beatrodytų, ataiškyje gali pasitvirtinti ar tapti realybe.

Norint pasiekti svetimus pasaulius ir juose rasti protingų būtybių, reikia nugalėti didelius erdvės ir laiko nuotolius. Fantastiniai literatūros veikalai šiaip ar taip iškelia keturias pagrindines vienas iš kitos išplaukiančias problemas. Pirmą, į svetimus pasaulius reikia nuvykti. Jeigu geldžiame pasiekti tolimų žvaigždžių sistemų pasaulius, reikia sugebėti keliauti į praetį ir ateitį greičiau už šviesą greičį. Kokie realūs galimūmų taip keliauti? Antra, jeigu pasiektume norimus pasaulius, kokias gyvas būtybes galime tikėtis ten susitikti? Trečia, jeigu į svetimus pasaulius nuvyktume ir ten rastume protingų būtybių, kokių būdu sugebėtume su jomis susisiekti ir pagaliau, jeigu ten

nuvyktume, rastume protingų būtybių ir su jomis susisiektume, tai, reikia manyti, jos gyvens tam tikrose visuomeninėse sistemose. Taigi, kokių visuomeninių sistemų tuose pasauliuose galima tikėtis rasti!

Šios keturios problemos būtina išsiaiškinti, kai svajodami pabandome kosmose leistis protingų kaimynų. Šias problemas neseniai svarstė Britų Mokslo pažangos asociacijos simpoziumas Southampton. Svarstymo rezultatai paskelbti asociacijos žurnalo „Advancement of Science“. („Mokslo pažanga“) 1965 m. rugpjūčio mėnesio numeryje. Pasinaudodama kai kuriomis minėtomis žurnalo numerioje paskelbtų keturių žymių Anglijos mokslininkų — G. S. Robinsono, V. T. Viljamso, D. A. Marcerio ir A. R. Manserio — straipsnių mintimis,

KELIAVIMAS ERDVĖJE IR LAIKE

Norėdami pasiekti apgyvendintas, kaip spėjama, planetas nūdienių kosminių raketų greičiais, turėtume keliauti tūkstančius metų. Netgi skriejant artimiausiu greičiu, prireiktų dešimtmečių ir šimtmečių. Vadinasi, kad įgyvendintume tokias svajones, turėtume keliauti greičiau už šviesą. Tačiau reliatyvumo teorija tvirtina, kad joks materialus kūnas negali judėti greičiau už šviesą (300 000 km./sek.)

Šiai kliūčiai nugalėti naudojamos tariama laiko „sutrumpinimo“ galimybė, — manoma, jog, esant dideliame greičiu, laikrodžiai ir fiziniai procesai turėtų lėtėti. Susidaro labai viliojanti perspektyva kosminiam keliautojui išlipti iš savo laivo tolimoje planetoje, pasiilsdyti jos saulės spinduliuose ir laimingai grįžti į gimtąją Žemę; o šia tuo jo išvykimo jau būtų praėję šimtai ar net tūkstančiai metų.

Nevienoda laiko tėkmė įvairiose sistemose, judančiose skirtingais grei-

JAV ASTRONAUTAI SKRIEJA PER ERDVES.

čiais, nėra eilinis fantastų triukas; šis reiškinys išplaukia iš bendrų reliatyvumo dėsnų. Tačiau fantastai, nugarėdama viena ausimi, kad laikas reliatyvumo teorijoje yra ketvirtas matavimas, ketvirta koordinata, mano, kad laikui tinka trijų erdvinų koordinatų dėsniai. Todėl daroma išvada: jeigu erdvėje galima iš bet kurios vietos vykti norima kryptimi ir vėl grįžti, tai, esą, įmanoma ir keliauti į praetį bei ateitį, ir vėl grįžti į dabartį.

Tokie samprotavimai neišlaiko logiškos kritikos. Pavyzdžiui, jeigu kosminis keliautojas sugebėtų keliauti į praetį, jis privalėtų dalyvauti praeties įvykiuose ir juos keisti. O tai jau nei daugiau, nei mažiau, tik metafizinis klaidėjimas. Romanuose kartais vaizduojamas toks tariamas erdvės turistai, kuris įvykiuose nedalyvauja, vadinasi, šiuo atveju jis jau nebėra realus keliautojas, o tik paprastas praeties įvykių stebėtojas.

Eišteino reliatyvumo teorija operuoja tokiomis sąvokomis, kaip erdvės — laiko kreivumas, kreivliniškumas ir kt. Šios sąvokos neturi konkrečios fizikinės prasmės, o naudojamos tik suteikiant vaizdumą kai kurioms matematinėms abstrakcijoms. Fantastai, dažnai to nesuprasdami ar nenorėdami suprasti, pradeda kraipyti ir sukloti erdvę — laiką pagal savo poreikius. Jų herojai be didelio vargo iš vienos erdvės — laiko persikelia į kitą, kaip nuo vieno namo stogo peršokama ant kito. Panašiu būdu persikraustoma į antį erdvę — laiką (antipasaulį), kuris fantastų dėka egzistuoja ne kur kitur, bet mūsų pasaulyje, mūsų įprastinėje erdvėje — laike. Visa tai — prasimanymas, nieko bendro neturintis su moksline fantastika.

Kur kas rimčiau atrodo mėginimai pralenkti šviesos greitį. Pastaruoju metu vis daugiau girdėti mokslininkų balsų ir nuomonių apie reliatyvumo teorijos reviziją, apie jos patobulinimą, apie jos postulatų nepagrįstumą. Ir nors eksperimentas dar netarė lemiamo žodžio, nuvainikuojančio reliatyvumo teoriją, tačiau priešinga stovykla (reliatyvumo teorijos šalininkai) be keleto eksperimentinių patvirtinimų negali padaryti savo teorijos neprieinamos ir nepažeidžiamos.

Kelionės erdvėje ir laike kosminiu mastu yra teoriškai įmanomos. Eišteino reliatyvumo teorija leidžia nugalėti laiką, o naujos teorijos žada pergalę ir prieš erdvės begalinis nuotolius. Tačiau dėl dabartinio mokslo ir technikos išsivystymo dar negalima šių teorinių galimybių praktiškai įgyvendinti.

SVETIMŲ PASAULIŲ BIOLOGIJA

Daugumos fantastinių romanų keliautojai tolimose žvaigždžių sistemose randa „žemės tipo“ planetas, kurių atmosferoje yra deguonies ir kurių jūras sudaro vandenys. Kartais tų pasaulių protingos būtybės būna panašios į žmones, kartais jos savo išvaizda ir fizinėmis savybėmis tiek skiriasi nuo mūsų, kiek tik leidžia rašytojo fantazija. Visa tai biologikai primintina, nes dargi žemėje yra didelis gyvybės formų įvairumas. Biologas gali sutikti su bet kokia mūsų tolimo kaimyno išvaizda, tačiau bū-

tiną, kad jis turėtų pakankamą dydį. Šią sąlygą diktuoja tai, jog labai išvystytas protas negalimas be didelio informacijos sukauptimo, kuriam reikalingi į atitinkamo dydžio kūną sutalpinti smegenys. Taigi, visuose fantastiniuose romanuose, kurie vaizduoja vabzdžių dydžio protingus individus, gauju neišvengiamų prieštaravimų.

Beveik visi fantastai daro skirtumą tarp svetimų pasaulių augmenijos ir gyvūnijos. Ar galima tarpinė grandis — gyvas padaras, iš savo saulės gaunant energiją fotosintezės keliu (žemės augalų vegetavimo būdas) ir sugebąs judėti? Fotosintezė, kokią mes žinome, yra lėta ir mažai efektyvi, todėl reikalauja didelių plotų energijai surinkti. Atrodo, kad „protingi augalai“ turėtų būti labai dideli ir nejudrūs. Tokius juos dažniausiai ir vaizduoja fantastinių romanų rašytojai.

Kai kurie fantastai yra žymiai drąsesni. Jie savo herojus nuskraidina į visiškai nepanašius į mūsų Žemę pasaulius su neįprastais temperatūros svyravimais, net: kančiomis: kvėpavimui atmosferomis ir medžiagas ardančiomis (korozinėmis) jūromis. Prieš svarstydami, ar tokiomis sąlygomis galėtų tarpiti protinga gyvybė, apžvelkime pagrindinius reikalavimus jai reikšius. Pirmą, kiekvienas gyvas organizmas privalo turėti tam tikrą cheminę sistemą greitai energijos apykaitai. Paprasčiausia iš tokių sistemų remiasi elementais, galinčiais egzistuoti dviejopuose vienas į kitą greit pereinančiuose būviuose. Kiekvienas chemikas pasakys, kad tokių elementų yra nedaug. Labiausiai tinka geležis ir varis, — mažiau — vanadiumas ir molibdenas, dar mažiau — chromas ir volframas. Žmogaus organizmo kraujas turi geležies pigmentų, kiti žemės gyvūnai — kobalto ir vanadiumo. Daugelis mokslininkų dabar mano, kad pirminėje gyvybės atsiradimo stadijoje vienu kartu vyko daugybė biocheminių reakcijų ir kad geležis bei varis buvo aktyviausi, išstumdami, nors ir ne visiškai, kitus elementus. Galima manyti, kad svetimuose pasauliuose varžybas laimėjo kita reakcijos sistema ir kad svetimi gyvūnai nepriklauso nuo geležies bei vario, o, sakysime, nuo chromo ar volframo. Teoriškai toks sistemų įvairumas yra galimas. Antras svarbus reikalavimas: gyvybės evoliucijos kelyje privalo susidaryti toks pakankamai sudėtingas cheminis junginys, kuris užtikrintų

gyvybės dauginimąsi ir paveldimosios informacijos perdavimą. Žemėje yra žinomas vienintelis toks mechanizmas — nukleininė rūgštis. Jeigu jokia kita medžiaga, išskyrus nukleininę rūgštį, nebūtų įmanoma, gyvybė negalėtų egzistuoti chemiškai skirtinguose pasauliuose. Mes tiesiog nežinome kitų sistemų, kitų elementų grandžių, kurios galėtų užtikrinti gyvybės egzistavimą. Jeigu tokios sistemos svetimuose pasauliuose ir egzistuoja, mes negalime dirblinai jų susidaryti Žemėje. Logika leidžia įsivaizduoti įvairiausias Žemėje nežinomas sistemas, pavyzdžiui, anglis-anglis, silicis-deguonis...

Tačiau, kokią cheminę grandį beįsivaizduojame, iškyla trochias reikalavimas: turi būti tam tikras skystis, kuris užtikrintų dauginimąsi ir energijos perdavimą. Žemėje toks skystis yra vanduo.

Ar mūsų nukleininės rūgšties sistema galėtų reikšti kuriame nors kitame skystyje, išskyrus vandenį? Vienas toks skystis tikrai yra, nors ir kažkodėl pamirštas — fantastinių romanų rašytojai. Tai — dideliu slėgimu suspaustas skystas amoniakas. Turimi moksliniai duomenys neprieštarauja įsivaizdavimui, kad, pavyzdžiui, Jupiterio planeta padengta amžinai žaltomis amoniako jūromis, kuriose plaukia protingos būtybės su panašia į mūsų vidinę cheminę sistemą. Tačiau, jeigu taip ir būtų, mums niekuomet nelemta betarpiškai su jomis susitikti, nes nei mes, nei jos negalėtume peroti vienas į kito pasaulį ir išlikti gyvi.

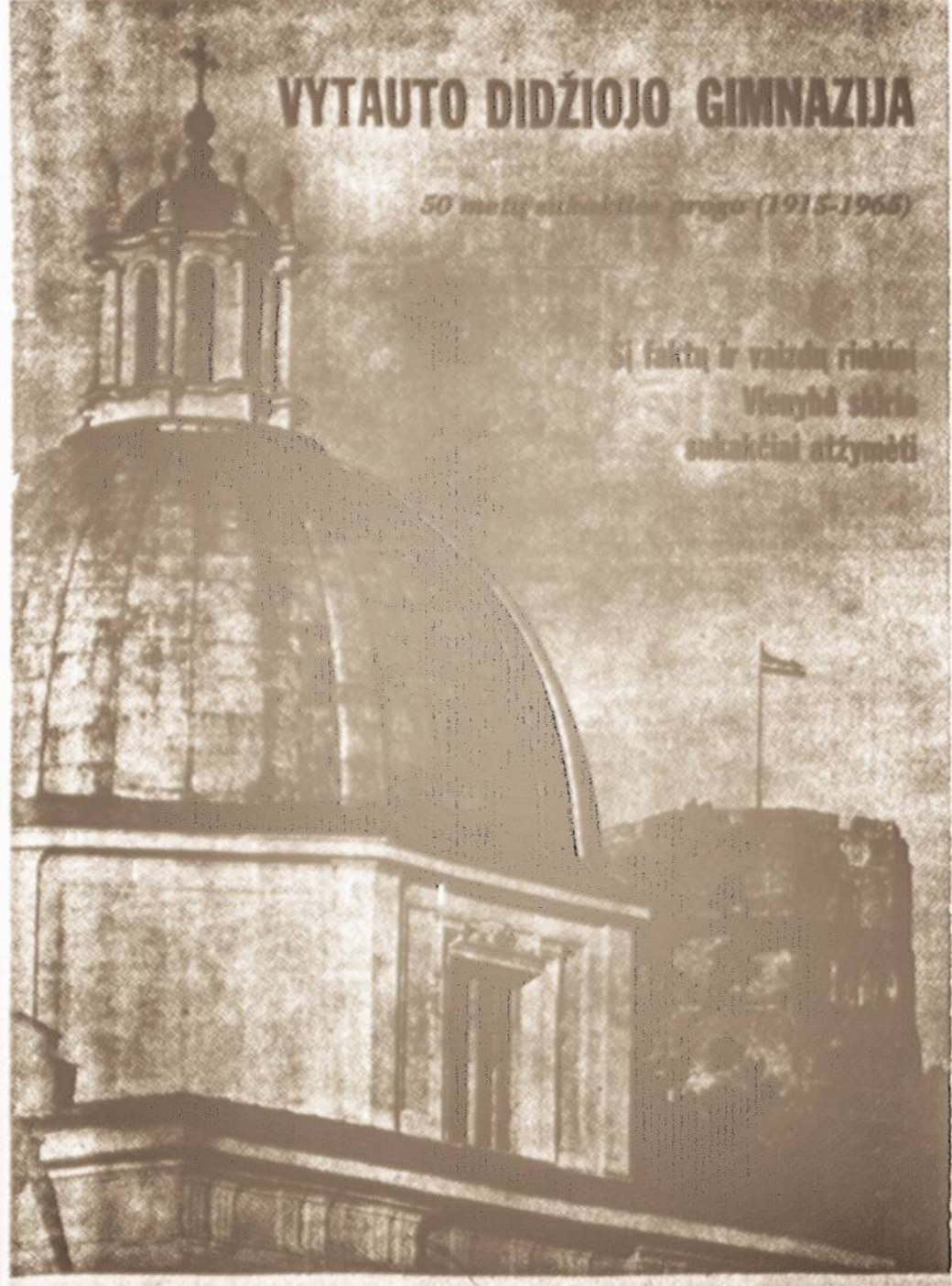
Pabaiga sekančiame nr. (Iš „Svyturio“)

Iš erdvės į jūrą...

VIENYBĖ

VIENYBĖJE, dar galima gauti šį istorinį leidinį, Vytauto Didžiojo Gimnazijos 50 metų sukaktį minint. Kaina \$1.00.

VIENYBĖJE, dar galima gauti šį istorinį leidinį, Vytauto Didžiojo Gimnazijos 50 metų sukaktį minint. Kaina \$1.00.

Haven Realty

JUOZO ANDRIUŠIO APDRAUDOS ĮSTAIGA
Patarnauja perkant ir parduodant namus, apdraudimo reikaluose, užpildant taksus.
ANDRIUŠIO TRAVEL BUREAU
Parduoda bilietus visomis susisiekimo priemonėmis į visas pasaulio vietas.
MONEY ORDERS.

87-09 Jamaica Avenue, Woodhaven, N. Y.
Tel. VI 7-4477 Atdara kasdien nuo 9 v. r. iki 9 v. v.

Pradedantis rašytojas, brandus vertėjas

Lietuvis repatriantas Albinas Morkus, dar JAV gyvenamas, parašė apsakymų rinkinį "Baltasis miestelis." Toje knygoje autorius dėmesys nukreiptas daugiausia į pabėgėlių mokytojos įspūdingus vakarų pasaulį, ir ta proga rašytojas sušaržavo mūsų "veiksnius," norinčius iš pabėgėlių padaryti vadavimo biznį.

Štai 1965 metų antrojoje pusėje išėjo Vilniuje antroji Alb. Morkaus knyga, irgi 5 apsakymų rinkinys, "Susitikimo" vardu.

"Ilgiausiai" apsakyme "Susitikimai" daugiausia dėmesio kreipiamas į Vitą, studentę, gavusią leidimą iš Lietuvos išvykti pas savo tėvus JAV.

Šioje knygoje autorius visai neličia "veiksnių; o šaržuoja, karikatūrina Ameriką. Ir pirmoji, ir antroji knyga turi stambių pertempimų, kuriuos Aloyzas Baronas pavadintų ne kūryba, o melu. Lietuvos skaitytojai gali to "melo" ir nepastebėti, nes A. Morkus rašo gan įtikinamai, bet kas Ameriką pažįsta, tam krinta į akis autorius "pertempimai," jotendencija.

"Laukinių Vakarų madonėje" autorius stengiasi savo

skaitytojams parodyti prostitucijos įsigalėjimą Las Vegas, tame ryletės lošimais garsame mieste, bet ten nėra jau taip baisu. Las Vegas miestas garsus ne savo prostitutėmis, o savo "divorsų industrija," — ten lengviausiai ir greičiausiai galima išsiskirti ir čia pat kitą žmoną vesti.

Tur būt, A. Morkui neteko būti Meksikoje, kur, ypač jos šiaurėje prie JAV pavienio, prostitucija yra tikra — "industrija," o ne JAV, kur ji yra įstatymų persekiojama. Iš to paties autoriaus Jan Carew knygos "Mido prisilietimas" vertimo akivaizdžiai aišku, kad prostitucija Pietų Amerikoje yra kasdieniška, bet ne JAV ir ne Kanadoje.

Prieš kelis metus teko Švityrųje skaityti graudų eilėraščių, parašytą lietuvaitei, išvykusiai į Užkaukari (į Armeniją) užsidirbti pinigų savo kūno pardavinėjimu. Jei jau tokia tema liūdnai eilėraščių rašomi ir žurnaluose spausdinami, tad reikia manyti, kad ne viena lietuvaite važiuoja į Užkaukars "pinigo padaryti" iš savo kūno...

Taigi ir Sovietų Sąjunga nėra visai švari nuo prostitucijos, kuri ten irgi yra nelegali, tad A. Morkui nereik

AMERIKIEČIAI PAS ARGENTINOS LIETUVIUS: Avellanedos Lietuvių salėje Argentinoje, prof. E. Paršelio ir mokytojos I. Pikutytės vestuviniame bankete, kaip garbės svečiai dalyvavo JAV ambasados sekretorius A. J. Paulikonis-Planagan ir tos ambasados prekybos skyriaus sekretorė Jolene Natoli, atvykę su A. L. Balso redaktorium K. Norkum. Aukštieji ambasados pareigūnai matomi tarpe kun. R. Balniaus ir A. L. Balso leidėjo Pr. Ožinsko, kurio dešinėje sėdi jo žmona, ALC amsamblio vadovė O. G. Ožinskienė.

kėjo taip toli siekti — net iki Las Vegas Nevadoje; divorsai Nevadoje greit duodami, bet vis dėlto ne taip greit, kaip Sov. Sąjungoje. Lenino laikais, kada ponios Ek. Kolontai proletarinės šeimos filosofija buvo praktiškai realizuojama. Tarp Ek. Kolontai proletarinės šeimos sąvokos ir buržuazinės prostitucijos nėra esminio skirtumo, o Ek. Kolontai ir jos filosofija — moterų nacionalizmas — nėra oficialiai pamerkta. A. Morkus turėtų jos raštus perskaityti ir padaryti išvadą...

Autorius yra stiprus, vaizduodamas sovietiskai išauklėtos Vitos įspūdingai atvykus į Ameriką pas tėvus, ją palikusius Lietuvoje dar visai mažą. Iš psichologinio taško Vita įtikinamai vaizduojama; ji yra nuoširdi, kai save klausia, ką žmogus turi laikyti savo tėvais, — artuos, kurie ją pagimdė, ar tuos, kurie ją užaugino ir išvedė į pasaulį. Bet amerikinis "komercinės spaudos" reporterių stengimasis nufotografuoti Vitos apatinuką yra neįtikinamas. Taip pat neįtikinamas kunigo Frenko Kačergio meldimasis aerodrome, laukiant lėktuvo su Vita, sudėjęs rankas ant apvalaus pilvo. A. Morkus žino, kad apvalų, išsikišusį pilvą turi dykaduontai buržujai.

Lenino laikais daug rusų žuvo už savo pilvą "apvalumą", nors vėliau tokius pilvus turėjo pats Stalinas, Molotovas, Malenkovas, Chruščiovas. Taigi ne kiekvienas buržujus yra pilvūzas, ir ne visi proletarai yra liesi, be "apvalių pilvų. Todėl pilvo apvalumas nėra kupigui būdingas, o jei taip, tai Morkus be reikalo skaitytojų dėmesį kreipia į kunigo pilvo apvalumą.

A. Morkaus "Susitikime" yra daug iš piršto išlaužtų scenų ir jo veikėjai nėra pakankamai individualizuoti, trūksta įtaigesnio psichologinio motyvavimo, bet autorius kalba gyva, sodri, žodinga, ką puikiai rodo jo Jan Carav romano "A Touch of Midas" vertimas.

Alb. Morkus yra jau visai brandus literatūros vertėjas, bet kaip rašytojas dar tebėra "naujokas". Kadangi jis dar jaunas, tad galima iš jo laukti iškilus prozininko. Jei jis be politišku "pertempimų" parašytų tokią

Urugvajaus lietuvaite Maria Ines Petruškevičiūtė, baigusi Clara Jackson de Heber vardo Licejų, ruošiasi į juridinį fakultetą. Jos brolis Juozas, 14 metų amžiaus, taipgi studijuoja Licejuje Bauza. Vie yra Juozo ir Elzbietos Janonytės-Petruškevičių duktė ir sūnus, abudu akordeonistai.

P. Ožinsko nuotrauka

knygą kaip Just. Marcinkevičiaus "Pušis, kuri juokėsi", tuokart jis būtų vertas tikro, brandaus literatūros kūrėjo vardo. Tuo tarpu jis tėra geras vertėjas. J. GBS.

MUMS RAŠO

Didžiai gerb. p. Tysliaviene,

Sveikinu Jus, jau pradėjusią aštuoniasdešimtmečius Vienybės metus. Nemažai rūpinasi Vienybės likimu ir bijojau, kad Vienybė sulaukus 80 metų sukaktį, pasijusite pavargusi ir Vienybę palaidosite. Atrodo, kad dar ne-

praradote jėgų ir sveikatos ir toliau esate pasiryžusi tęsti gerą darbą.

Skaitytojai tuo labai džiaugiasi ir kiekvienas, kuris Jūsų darbą įvertina pasistengs Jums padėti materialiai.

Siunčiu čekutį \$250. ir prižadu neužilgo šią sumą padvigubinti.

Likit sveika, jauskite mūsų Vienybės skaitytojų padėką už Jūsų pasiaukojimą Lietuvybei.

Jūsų, A. M.

REMKITE BIZNIERIUS, KURIE REMIA VIENYBĘ!

Gražiausios lietuviškos pasakos yra Sonės Tomarienės neseniai išleistos "Senolės pasakos". Kaina \$3.50; su persiuntimu \$3.75. Galima gauti Vienybėje, pas platintojus, arba rašyti autorei: Sonė Tomariene, 1945 Maple, Evanston, Illinois 60201.

Park Florist

Gėlės pristatomos į bet kurias pasaulio vietas.

MATTHEW IR ADELE MAŽEKAI-Savininkai

80-15 Jamaica Avenue, Woodhaven 21, N. Y.

Telefonas: Virginia 9-3112

URUGVAJUJE PRASKAMBĖJO LIETUVOS VARDAS

Argentinos Lietuvių Balsas, kovo 24 d. rašo: minint Lietuvos Nepriklausomybės atsteigimo 48 metų sukaktį, Urugvajaus spaudoje ir radio bangomis visą savaitę skambėjo Lietuvos vardas.

Vasario 12 turiningą kalbą per radio pasakė Lietuvos atstovas Anatolius Grišonas.

Lietuvos Atstovas Urugvajuje ir Luisa Andrijauskaitė Grišonienė, Vasario 16 sukakties minėjimo proga, padarė Lietuvos Pasiuntinybės, ką tik neseniai praplėstose, patalpose priėmimą, iš dalyvavusių jame svečių pažymėti: Vidal Zaglio, Urugv. užs. reik. ministras; Olascuaga -- viceministras; msgr. Bruniera, apaštališkas nuncijus; JAV., Vokietijos, Kinijos ir Paragvajaus ambasadoriai; Venezuelos, Kosta Ricos, Honduros ir Kinijos atstovai; Amerikos konsulas Levornese, protokolo direktorius ir sekretorius; Althabe ir Zuffriategui; Senatorius Polla; Diputadas Peluffo; prof. Katzenstein ir Sabat Pebet; Klebonal Zaremba ir Grigaliūnas; K. Čibiras -- spaudos attachė; "Argentinos Lietuvių Balso" leidėjas ir ponis Ožinskienė ir kt.

Vasario 19 d. minėjimas įvyko U. L. Kultūros Draugijoje, kur buvo svečių ir iš Argentinos, jų tarpe A. L. Balso leidėjai P. ir O. Ožinskai.

Programai vadovavo pirm. A. Zupka ir Mačanskienė. Minėjimas buvo pavyzdingas, dalyvaujant Lietuvos atstovui su poniu, Lietuvių draugas J. P. Martinez-Berschet pasakė ilgą kalbą po Lietuvos atstovo išsamios politinės apžvalgos ir klebono Zarembos kalbos, Pr. Ožinskas sveikino Urugvajaus lietuvius, dedančius pastangas veikti nepriklausomai Lietuvybei išlaikyti, ypatingai tuos, kurie prisidėjo prie perstatymo Kultūros Dr-jos saliono.

Vasario 20 per radio transliuotas Lietuvos Himnas; įvairius Lietuvos istorijos etapus apibūdino stud. Alfredas Stanevičius ir Nijolė Stanevičiūtė de Hernandez, koordinuojant E. Andriuškevičiui ir kun. L. Zarembai.

VAIZDAI IŠ LIETUVIŠKO SPALVOTO FILMO: Fortunatas ir Teodora verkia - "Oi, deja, deja, deja, žus, pražus karalija."

MIKALINA IR TEOFILĖ. Seniai laukiama "Aukso žąsies" premjera New Yorke įvyks balandžio 2 d.

"AUKSO ŽĄSIS"

LIETUVIŠKO SPALVOTO FILMO

PREMJERA NEW YORKE

Šešt., balandžio 2 d., 7 v. v.

Filmas pakartojamas sekm., balandžio 3 d.

3:30 VAL. PO PIETŲ IR 6:30 VAL. VAK.

Brooklyn Academy of Music

ASHLAND PLACE IR LAFAYETTE AVE., BROOKLYNE

BILIETAI: Į PREMJERĄ \$3.00; BAL. 3 d. - \$2.50, VAIKAMS - \$1.00.

PRIĖMIMAS GRANADA VIEŠBUTYJE

PRADŽIA 9 VALANDĄ VAKARO - BILIETAS ASMENIUI \$7.00.

RENGIA LIETUVIŲ PREKYBOS RŪMAI

"AGONIJA"

Atkelta iš 2 psl.

Ją graikų filosofijos sistematikoje. Ta paralelė jam atrodė ryški, Platonas Sokrato idealizmą organizavo į išbaigtą sistemą. O jis organizavo neapčiuopiamus, nesugautamus lietuviškos patriotikos bruožus į sistemą. Kaip ir Platonas, jis artėja į idėjos apipavidalinimą (čia jis šypstelėjo) ne dialogais, bet monologais. Tai jo raštai privalo būti persunkti idėjos, kuri turi būti nekintama laike ir erdvėje. Instinktyvių, vos, suvokiamų tautos idėjų formulavimas pavirs su šio kladienio reikalais nesusijusia idėja, amžina formulė."

Toliau dar kalba apie lietuvių esmės idėjos suradimą, taipgi nekintančios nei laike, nei erdvėje.

Šiuo tautininkiško oportunisto idealizavima Smetona, atrodo, būtų suradęs ir apibūdines save bei lietuvi, nekintantį laike ir erdvėje.

Nekintančio lietuvių idėja tobulai įkūnija lietuvių emigrantai. Nueisi į koki parenkimą -- tai šimtai nekintančių lietuvių, snausdami žiovauja, spoksodami į amžinai nekintančias programas.

"Agonija" rodo ryškių simpatijų Smetonai, daugiau gal jo filosofijai negu politikai; net nevengia vadinti jį vadu, nors jis tebuvo tautininkų administracijos virš-

ninkas. Valstybei vadovauti jis buvo per daug nepaslančius, donelaiškiškai sakant -- slunkiškias. "Agonija" užtik savo pakankamai tiksliai laikuriuos trylikos metų režimo bruožus kaip visišką nepaisymą bendrųjų krašto interesų, doktrinistiškumą ir kt.

"Agonija" skaitytina, nes ji norom nenorom demaskuoja diktatūrinių režimų silpnybes.

Norisi baigti citata, kurią "Agonija" paėmė iš dienraščio Rytas, 1926 m. gruodžio 20 d. Tada Rytą redagavo Ed. Turauskas ir Liudas Gira. Citatą buvo taikytą Prezidento Griniaus administracijai, bet dabar ji yra nepamainoma aplūdinimui pagrindinių "Agonijos" herojų: "Mums tenka pabrėžti tai, kiek supuvusi buvo senoji vyriausybė, kiek sukirmijusi iš pat vidaus, kokią baisią kilpą kabinė ji Lietuvai ant kaklo, kad nesirado nė vieno žmogaus, kuris būtų ryžęsis mirti ją begindamas ir kad nereikėjo nė vieno šūvio, kad jai, kaip visos Lietuvos gėdai, nušluoti." (223 p.)

"Agonija" išleido Nidos Knygų Klubas, Leidinys nr. 55, 1965. I, Ladbroke Gardens, London, W. 11 Gt. Britain.

STEBĖTOJO PASTABOS

Atkelta iš 7 psl.

susilpnėjusios ir kurių tikslų jaunimas nebesupranta. Galima pridurti, kad ir senos Amerikos lietuvių "srovės" (tautininkai, socialistai, katalikai, sandariečiai) "nusenė". Išsvijęs nykimo sąlygose bene prasmingiausia telkti vienybėn visus sąmoningus lietuvius, vienas kito pažūrų nuoširdaus pagerbimo pagrindu.

Demonstracijų JT komisija viešai pripažįsta, kad ypač nelengva buvo gauti New Yorko parkų komisijos leidimą susiburti Hammarškjold Plazoje. Į talką atėjęs architektas Ant. Varnas, dr. Kazicko pažįstamas.

Kai tik Maskva atidarė Vilnių turistams, arch. Varnas vienas pirmųjų ten nuvyko pasidairyti. Grįžęs susilaukė "triukšmingųjų" triukšmo ir pasitraukė iš N. Y. Lietuvių Tarybos, bet nenustojo būti patriotu ir prireikus lietuviams padėti. O triukšmingieji -- kur jie? Gerai, kad "žygninkai" pamažu išsipašakoja, kas kur jiems padėjo. Gal kada nors prisipažins, kad ir kongresmaną Rooney kalbėti parūpino Vienybės leidėja V. Tyslavienė.

Vasario 16 minėjime New Yorke V. Sidzikauskas pareiškė: "Lemtingas mūsų laikų rungtynes laimės tautos, didelės ar mažos, kurių tautiečiai turės stipriausius nervus, bus viningai ir tampriai organizuoti rodyti ryžtą kovoti bei aukotis už savo tautos idealus. Ką žin, į koki "organizuotumą" užsienio lietuvius reikėtų priskirti dėl jų pergausių veiksmų už Lietuvos laisvę: ALTO, VLIKO, Laisvės komiteto, Bendruomenės, Rezoliucijų komiteto, o dabar ir "žygninkų."

New York Times rašo, kad teatro pasaulyje Europos šiaurėje buvo įdomus faktas -- kultūrinė sutartis tarp Suomijos ir Estijos, kurios pasėkoje pasikeista teatro ansambliais, Suomij sostinė Helsinkis nuo estų Tallino teskirta 50 mylių Suomij žankos. Abi tautos turi giminingas kalbas, Kultūrinė sutartis ne vienintelis dalykas. Pernal vasarą pradėjo plaukti ekskursiniai laivai.

Didžiausioje Bostono lietuvių organizacijoje -- Lietuvių Piliečių klube -- sakoma, jau norima atsisakyti lietuvių kalba protokolus rašyti, nes dauguma (jaunesni ir vyresni) narių anglų geriau supranta, negu lietuvių.

WHITE HORSE

Tavern

BARAS IR RESTORANAS
Duodami palaidotuviniai
pietūs.

PRANAS BRUČAS
Savininkas

86-16 Jamaica Ave.
Woodhaven, N. Y.

Tel. Virginia 6-9519

PRANAS BRUČAS

SPORTAS

Edvardas Šulaitis

Visoje Amerikoje eina prie pabaigos krepšinio sezonas. Galima sakyti, kasdien vainikuojami nauji nugalėtojai, sudaromi geriausiųjų krepšinininkų sąrašai.

Chicagoje į geriausiųjų vid. mokyklų (High School) rinktinę pakliuvo ir lietuvis George Janky-Jankauskas, kuris žaidė už St. Rita komandą. Ji Chicago Daily News dienraštis įrinkiavo į visos Illinois valstybės geriausiųjų krepšinininkų tarpą. Janky yra aukšto ūgio 6' 8", žaidžia centru, mokyklą baigia šį pavasarį. St. Rita gimnazijoje net 3 metus išbuvo reguliariu rinktinės žaidėju ir prasimušė į geriausiųjų tarpą katalikiškų mokyklų lygoje. Dėl jo dabar varžosi ne vienas universitetas.

GEORGE JANKY
JANKAUSKAS

Kalbant apie krepšinį, reikia paminėti, jog netrukus -- balandžio 2-3 dd. Clevelande įvyks S. Amerikos lietuvių jaunųjų krepšinio žaidynės. S. Amerikos Pabaltiečių krepšinio (o taip pat ir tinktinio) varžybos yra rengiamos gegužės 7-8 dd. Torontó mieste.

Chicago Lietuvos futbolininkai, baigę salės futbolo pirmenybes (užėmė III vietą), kovo 20 d. turėjo eiti į lauką ir čia ginti savo teises dėl išlikimo kovoje už JAV mėgėjų taurę. Pereitą rudeni

Lituanica pelnė kelias pergales ir buvo įkopusi į šios taurės varžybų Illinois valstybės ketvirtfinalį. Tačiau čia jai praėjusį sekmadienį buvo nekokie pyragai, nes susiklo su viena iš stipriausiųjų Chicagos komandų -- vokiečių Kickers. Kickers vienuolikė, kuri drąsiai starytina ir į visos Amerikos pirmųjų 15 komandų tarpą, supylė Lituanicą net 7:0. Lietuviai čia nieko negalėjo daryti, kaip tik gintis, o tai irgi nelabai vyko, nes vis dar komandoje matėsi žymių "skyllių."

Netrukus Lituanica pradės pirmenybes "Major" divizijoje, kur apie pusę komandų bus Kickers pajėgumo. Tai mūsų vyrams reikėtų gerai susiimti, norint nuo visų gauti po pustuzinį. Bepigu buvo vandravoti pirmoje divizijoje, kur dalis varžovų buvo gana skystoki...

TRUMPAI

* NEW YORKO vyrų futbolo komanda savo aikštėje rungtyniavo su White Plains vienuolike ir nuo jos nugnybo vieną tašką. Rungtynės baigėsi lygiomis 2:2. Rezervinė komanda pralaimėjo 2:6.

* DR. ALGIRDAS NASVYTIS varžėsi Clevelando atvirose šachmatų pirmenybėse. Dalyvaujant 94 žaidėjams, jis surinko 5 taškus (iš 6 galimų) ir dalinosi III vieta.

* S. AMERIKOS Pabaltiečių stalo teniso pirmenybės yra rengiamos bal. 2 - 3 d. d. Toronto mieste Kanadoje. Bus komandinės ir individualinės varžybos.

* PASAULIO LEDORITULIO pirmenybes Jugoslavijoje laimėjo Sov. Sąjungos komanda, antrąją vietą palikusi Čekoslovakijai, trečioje -- Kanadai.

JUOKINGA

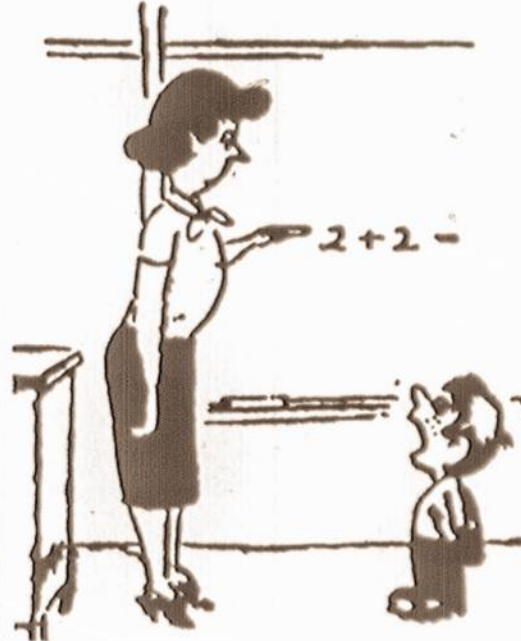
Meilės siurprizai

Susitinka šokiuos,
Apkabina parke.
Antrą dieną tuokias,
Trečią -- gailiai verkia.

Problema

Ginčijos, svarstė
Klausimą svarbų:
Ką pavadinti
Didėju... darbu.

- Bet aš gi ne elektroninė mašina!

Popierizmo priešas

Neskaite knygų,
Nespaudos
Nemate popierinių
Vaizdus.

KADA KYLA BAIMĖ

Vėlai vakare vyriškis sutiko merginą ir klausia:
-- Ar jus, panele, nebijote taip vėlai viena vaikščioti?
-- Kol viena vaikštau, tai nebijau.
Ir aš tokis, tai ir manęs bijokis.

PASKUTINIS NORAS

-- Testamente dar įrašykite, kad per manolaidotuves groty orkestras.
-- Taip, žinoma. O ką jūs norėtumėte paklausti!

REPUBLIC LIQUOR STORE

JUOZAS BRUŽINSKAS
Vedėjas

322 Union Avenue
Brooklyn 11, N. Y.

Tel. EV 7-2089

LAI DOTUVIŲ DIREKTORIAI

JUOZAS KAVALIAUSKAS

LICENSED PENNA AND NEW JERSEY
1601 S. Second Street, Philadelphia, Pa.

Telefonas: DEwey 4-5136

CHARLES J. ROMAN

(RAMANAUSKAS)

1113 Mt. Vernon Street, Philadelphia, Pa.

Telefonas: POplař 5-4110

STEPHEN AROMISKIS

(ARMAKAUSKAS)

423 Metropolitan Ave., Brooklyn 11, N. Y.

Koplyčia laidotuvėms Tel. EVergreen 7-4335

M. P. BALLAS FUNERAL HOME

ALB. BALTRŪNAS-BALTON

660 Grand Street Brooklyn, N. Y.

NOTARY PUBLIC Tel. STagg 2-5043

JUOZO GARSVOS

LAI DOJIMO ISTAIGA

231 Bedford Avenue, Brooklyn 11, N. Y.

Telefonas: EVergreen 8-9770

VISI ŠIE LAI DOTUVIŲ DIREKTORIAI IŠNUOMOJA
AUTOMOBILIUS ĮVAIRIEMS REIKALAMS

Ray's LIQUOR STORE

JUOZAS IR IZABELĖ MISIŪNAI

Įvairiausi amerikoniški ir importuoti gėrimai.
Didžiausias degtinės ir vyno pasirinkimas.

103-55 Lefferts Blvd., Richmond Hill, N.Y.

Tel. Virginia 3-3544

GERIAUSIAS

Insurance ir Real Estate

PATARNAVIMAS PAS

John Orman Agency

110-04 Jamaica Ave., Richmond Hill, N. Y.

Telefonas Virginia 6-1800

Skaniausia lietuviška
duona gaunama

SILVER BELL BAKING CO.

A. RADŽIUNAS, Sav.

PYRAGAI VEDYBINIAMS
IR KITOKIEMS POKYLIAMS

Pristatome į namus
prašome telefonuoti:
STagg 2-5938

36-40 Stagg Street
Brooklyn 6, N. Y.

VIENYBĖ

* AKTORĖ RŪTA KILMONYTĖ-LEE, pravedusi lietuvišką programą Brockton, Mass., pakeliui į Kaliforniją keletą dienų viešėjo New Yorke ir Philadelphijoje.

* ALGIRDAS ŠUKIS, 12 metų amžiaus, laimėjo 3 premiją už savo parodėlę "Aerospace technology" neseniai įvykusioje New York Board of Education ir Daily News surengtoje parodoje New Yorko apylinkių mokyklose. Jaunasis Šukis buvo išstatęs raketų ir sklandituvų, kuriuos jisai pats pagamino. Jisai, neabejotinai, yra kandidatas į astronautus.

* ALDONA ZINIS neseniai praleidusi atostogas Floridoje mums rašo, kad po New Yorko žiemos tikrai malonu atsivairinti Miami kurorto saulėje.

* SMUIKININKO I. VOSYLIŪNO ir pianisto A. Kuprevičiaus rečitalius įvykusius Town Hall salėje New Yorke šį mėnesį, recenzavo New Yorko dienraščiai. Apgaltes-taujama, kad abiejų muzikų koncertai labai mažai publikos tesutraukė. Toje pačioje Town Hall salėje gegužės 7 d. koncertuos Aldona Kepalaitė, pianistė.

* DIRVOS laikraščio 50 m. sukakties minėjime, kuris įvyko Winter Garden restorane, dalyvo vos 80 asmenų. Vienybėi minint auksinį jubiliejų prieš 30 metų publikos buvo per 2,000.

ROBERTAS BALČIŪNAS iš Buenos Aires, su žmona Magda, žinoma Argentinos pianiste, atvykęs keletą savaitių į Ameriką tarnybiniams ir asmeniškais reikalais. Robertas yra Felikso ir Ursulės Balčiūnų sūnus, didžiulės JAV ir Argentinos kapitalu sukurtos chemikalų firmos Atanor-Duranor, kurios centras yra New Yorke. Robertas Balčiūnas yra pirkimo skyriaus viršininkas. Balčiūnai, kurie šiuo metu vieši New Yorke, lankysis Clevelande, Detroite ir Chicagoje.

MAGDA CAVALLERO BALČIŪNIENĖ, žinoma Argentinos pianistė, kuri šiomis dienomis su vyru Robertu atskrido į New Yorką ir aplankė Vienybę. Svečiams iš Buenos Aires šį sekmadienį, bal. 3 d. 4 val. po pietų Vienybės namuose rengiamas priėmimas, kurio metu pianistė Magda Balčiūnienė pažadėjo paskambinti keletą veikalų iš savo repertuaro.

PRAMOGOS:

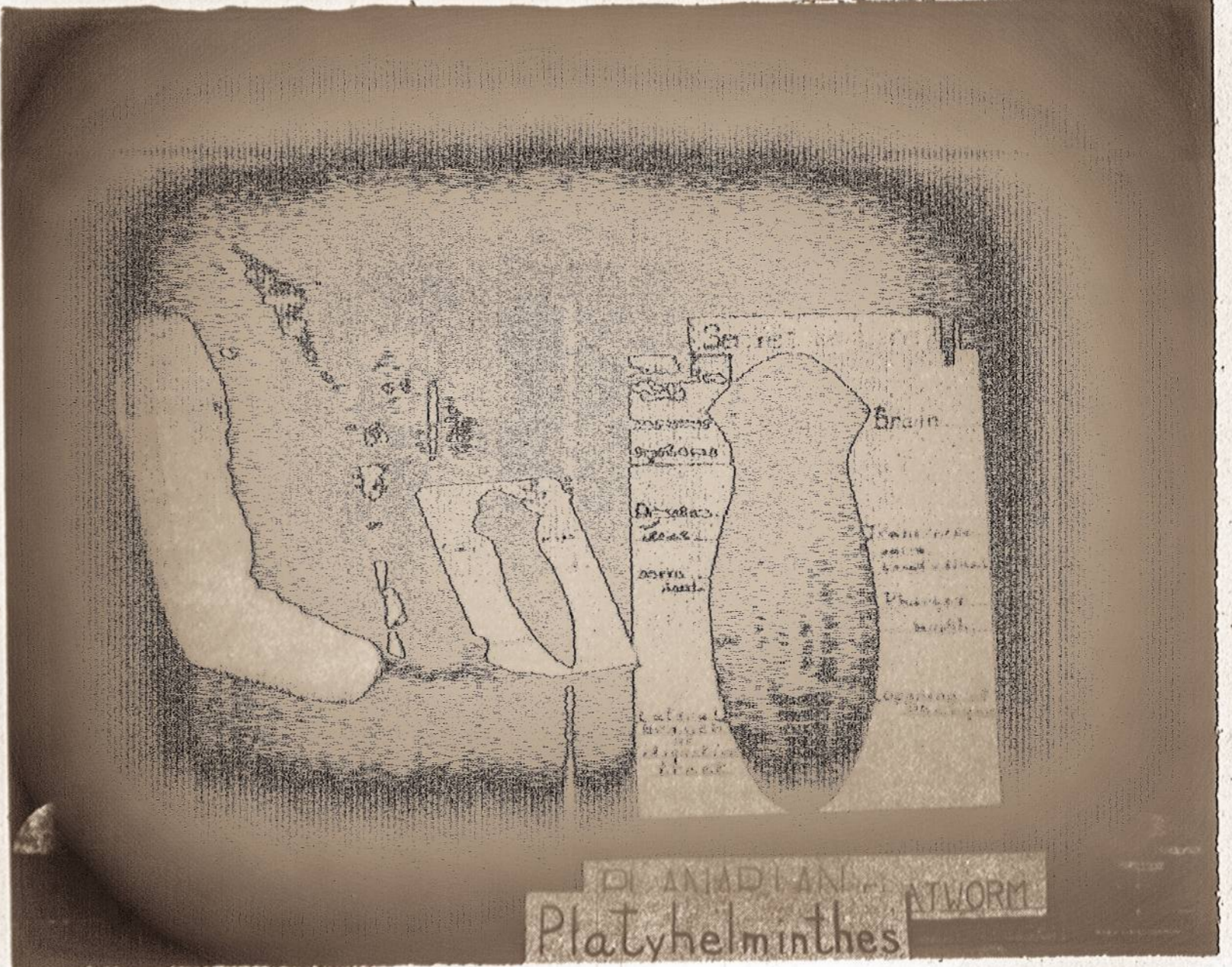
Balandžio 2 d. 6:30 val. v. "Aukso žašles" spalvoto filmo premjera Brooklyn Academy of Music. 9:30 val. v. Hotel Granada priėmimas. Bal. 3 d. 3 val. p.p. ir 6:30 val. vak. pakartotini filmo rodymai.

Bal. 3 d. 4 val. p. p. Vienybės namuose priėmimas svečiams iš Argentinos - Robertui ir pianistei Magdai Balčiūnams.

Bal. 23 d. Lietuvos Atsiminimų radio valandos banketas ir šokiai 7 val. vak. šv. Trejybės Liet. salėje, Newark, N. J. Bal. 24 d. 4 val. p.p. koncertas ir ballius Webster Hall, New Yorke.

Gegužės 7 - Skautams remti tėvų komiteto ballius Mas-petho parapijos salėje.

Gegužės 7 -- Aldonos Kepalaitės fortepijono rečitalis Town Hall salėje.

KRISTINA WYTENUS, 7-ojo skyriaus mokinė prie savo parodėlės "Secret of Life", už kurią ji laimėjo antrąją premiją, neseniai vykusioje New York Board of Education ir dienraščio Daily News sponsuruojamoje mokslinėje parodoje. Dalyvavo per 5,000 jaunesniųjų mokinių iš visų penkių New Yorko apylinkių mokyklų. Kristina yra žinomo veikėjo ir apdraudos specialisto Peter C. Wytenus duktė. Wytenus, kuris su žmona ir kita dukrele gyvena Brooklyne, vadovavo Lietuvių Dienos Pasaulinėje Parodoje spaudos skyriui ir jo pastangomis lietuviai buvo plačiai išreklamuoti New Yorko laikraščiuose.

NEŽUDYKIME SAVO JAUNIMO

JONAS VALAITIS

Daug lietuvių tautos vadų, visuomenės veikėjų buvo užsibrėžę atlikti gražių darbų, padovanoti Lietuvai ir lietuvių tautai ką nors spalvingai kilnaus ir reikšmingo. Ta kryptimi auklėja ir savo jaunąją kartą. Kam tai pavyks-ta -- tėvai laimingi, tačiau atsitinka ir kitaip.

Bet jaunimas pradeda ir kitaip auklėtis, įgauna svelt-mos įtakos, nuklysta į pageldajamą kelią. Abu nelaimingi. Tėvai pradeda susirūpinti; tai pastebėję ir išmėginę visas jiems prieina-mas priemones, mėgina dar vieną -- vaikus "papirkti," jiems pasigerinti. Ištroškę ekonominės gerovės, jos Amerikoje pasiekę -- pinigais mano ir savo jaunimą susigrąžinti, atlietuvininti ne vien kalbos atžvilgiu, bet ir galvosenos, tam jaunimui pradeda grūsti grūsti automobilius ir jiems išlaikyti -- pinigus.

Jaunimas pradeda nesu-vokti pinigų vertes; kaip ir Amerikos juodukai, jau pradeda reikalauti visko, kas jiems, patinka; ką turi, to nepakanka, reikia vis naujo ir kiekvienais metais dar naujesnio!

Pamiršta, kad tėvai teturi tik tiek ir ne daugiau -- o jis dar vis reikalauja daugiau.

Tėvai eina dar toliau. Savo jaunimą nori supažindinti su kitų kolonijų lietuvių jaunimu, kad su kaimyno kitataučio jaunimu draugaudamas nesukurtų šeimyninio židinio. Visa tai kilnu ir lietuviška. Tautos auklėtojai šaukia suvažiavimus, įvairių organizacijų vardais ruošia paskaitas. Kad jaunimas važi-uotų -- leidžia susiruošti ar patys suruošia pasilinks-minimus. Jaunimui puiki pramo-ga. Tik ... Pirmą: Pas-kaitininkai per ilgai ir perdaug tam jaunimui vienukar-tu nori įkalti. Antra: Laikui taupyti ir nuo darbo išliukti,

suvažiavimai šaukiami kelių dienų švenčių metu, kada visa Amerika ant ratų ir kada visoje Amerikoje vidutiniškai žūsta per 600 asmenų susisiekimu katastrofose.

Trečia: Jaunimas, norėdamas rimtus posėdžius at-miešti, keletą valandų ilgiau nori prasilinksinti. Aišku, išvengti svaigalų neįmano-ma, ir kai vyresnysis tą jau-nimą mėgina pakontroliuoti, jis savo greitais automobi-liais suranda progos pabėgti ir randa vietų, kur kontrolės nėra ir gali linksintis be "cenzūros"...

Ketvirta: Suvažiavimai dažniausiai šaukiami bent 700 -- 1000 mylių atstume... New Yorko ir Naujosios Anglijos jaunimas kviečiamas į Cle-velandą, Detroitą, Chicagą, o tų miestų jaunimas į Bostoną, New Yorką... Gražu, gera, bet tam jaunimui reikia pusės nakties "laiko pasiekti namus ir nemiegojusiam eiti į darbą ar į mokyklą! Štai dėl ko daug mūsų jaunimo kiekvienais metais padidina nelaimėse žmonių statistiką!

Susigrąžinkime jaunimą prie savųjų su juo susidraugaudami, drauge dirbkime savose, esamose su patyri-mul ir planu organizacijose. Kiekviena lietuvių kolonija jų turi. Jaunimui nebus priešas iš kitos partijos tėvų sūnus ar dukra. Dažnai jie gali net ir užsikirtusius senųjų parti-jų tėvus suvesti bendram lie-tuvių darbui SAVOJE KOLO-NIJOJE. Jei reikia suvažiavimo, jo nešaukti švenčių laiku, kada visa Amerika juda, bėga ir užsimušal Bus laimingesnė lietuvių tauta ir neprišidėsime prie savo jaunimo žudymo! Veikimas dėl to tikrai nenukentės.

* ELLA ABROLAITIENĖ su vyru Gustavu, ilgą laiką atostogavę Miami, Floridoje prieš Velykas grįžta į savo rezidenciją Belmar, New Jersey.

* DR. BRONIUS VAŠKĖLIS, kaip praneša amerikiečių spauda, Lafayette College paskirtas kalbų skyriaus vedėju su associate profesoriaus titulu. Dr. Vaškėlis naujas savo pareigas perima iš prancūzų kalbos prof. dr. Streeter, kuris sulaukė pensijos amžiaus. Dr. Vaškėlis Lafayette kolegijoje dirba nuo 1963 m., dėstydamas rusų kalbą ir literatūrą. Easton Express, savo straipsnyje supažindina savo skaitytojus plačiau su lietuviu mokslininku. Nurodo, kad jis esąs vienas Lietuvos žurnalo redaktorius, bendradarbiauja Lietuvių Enciklopedijoje ir pastaruoju metu atsidedęs rengia medžiagą apie 20 amžiaus rusų poetą simbolistą Boris Bugajev (Andrey Bely). Tuo tikslu yra lankęsis ir Sovietų Sąjungoje. Dr. Vaškėlis yra gimęs Lietuvoje, baigęs Liubecko gimnaziją, Toronto universitete įgijęs bakalauro ir magistro laipsnius, o Pensilvanijos universitete gavęs daktaro laipsnį, parašęs disertaciją apie poeto Jurgio Baltrušaičio kūrybą.

* JOE BALSIS, pasaulinis biliardo čempionas, lietuvių angliakasių sūnus iš Minersville, šiuo metu rungtiasi New Yorke.